

Виноград Господњи

ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Година шеснаеста

Број 3

Нови Сад

О Крстовдану 2020.

Бесплатан примерак

*Узвисујте Господа Бога нашега и поклањајте се подножју ногу Његових,
јер је Он Свети! (Пс. 98, 5)*

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ

Лист православне Епархије бачке
Година шеснаеста, број 3
Нови Сад, О Крстовдану 2020.

Уредник
Протојереј-ставрофор Миливој Мијатов

Оперативни уредник
Др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојереј-ставрофор Милован Миодраговић
Протојереј Владан Симић
Протојереј Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Протонамесник Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешев
Катихета Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Стр. 5: Фотоархива Матице српске
Стр. 25 и 26: Фотоархива Издавачког
предузећа Платонеум д.о.о.
Стр. 27 и 32: Фотоархива Епархије ваљевске
Стр. 28: Фотоархива манастира Тумане

Штампа
Принт студио ИН, Нови Сад, 2020.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај Јовина 4
vinogradgospodnji@gmail.com
www.eparhijabacka.info

САДРЖАЈ

ОСМИ ДАН	3
Катихета Бранислав Илић: Улога Светога Саве у формирању типика	3
РАЗГОВОР	5
Професор др Драган Станић: Духовност – кључни чиницац нашег опстанка	5
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ	10
Протонамесник Бранислав Ђурагић: Животворни Крст Господњи – нада на спасење	10
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК	12
Протопрезвитер-ставрофор Милован Миодраговић: Мојсије	12
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ	14
Свети Никола Кавасила: О животу у Христу	14
СТАРЕЧНИК	17
О ави Јосифу из Панефа	17
ИЗ ЛЕТОПИСА	19
Презвитер Владимир Марков: Историјат храма Светога Јована Златоуста у Силбашу	19
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ	20
Вероучитељица Снежана Илић: Владика Георгије Летић (1872 – 1935)	20
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	22
Протонамесник Игор Игњатов: Нова књига Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја	22
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ	25
Матеја Вуковић: Немањићи, наши преци	25
АКТУЕЛНОСТИ	27
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ	37
НОВА ИЗДАЊА	38
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА	39

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник протојереј-ставрофор
Миливој Мијатов. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр.
82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија
бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист *Виноград Господњи* излази четири пута го-
дишње. – Први бројеви објављени под насловом:
Драгим мојим парохијанима

ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

УЛОГА СВЕТОГА САВЕ У ФОРМИРАЊУ ТИПИКА

На самом почетку намеће нам се питање: шта је богослужење? Да ли је оно само нека пука „обавеза“ нас хришћана? Свештено богослужење није, нити може бити, једноставан религиозни обред, богослужење је живот. Црква као Тело Христово, богослужењем пројављује, остварује и предаје Самога Христа. Дакле, свештено богослужење је пројава и остварење сабрања верних у вери и у новом животу, које се утемељује и које врхуни у Светој Евхаристији као Светајни Цркве. Ову велику истину о значају богослужења и нашег богоопштења у њему и кроз њега, опитно је спознао и Свети Сава, верни угодник Божји чији је свеколики живот био непрестана Литургија, непрестано служење и богослужење.

Почев још од младалачке доби, Свети Сава је био житељ свештених обитељи, и велики љубитељ знаменитих монашких насеобина. Боравећи у више наврата у Цариграду, Никоји и Солуну, био је у прилици да се детаљно упозна са азматским (парохијским) типиком. И поред чињенице што је он у наведеним центрима одседао у манастирима – Евергетидском у Цариграду и Филокалу у Солуну – Свети Сава је био у директном додиру са градским (парохијским) богослужењем. Његово детињство и рана младост, подударају се с временом озбиљног развоја Охрид-

Свети Сава

ске Архиепископије.

Одласком на Свету Гору Атонску, Свети Сава се по први пут сусреће са нешто другачијим типиком и литургијском праксом уопште. Важно је истаћи да је у то време на Светој Гори целокупан богослужбени живот био устројен на основу *Атонско-студитског синаксара*. Овај синаксар је на темељу друге редакције *Студитског синаксара*, насталог у Солуну, формиран у периоду од краја 10. до 12. века.

Према сведочанству многих знаменитих литургичара, ова редакција је послужила као добар темељ за познати *Типик Велике лавре Атанасија Атонског*, док је, након тога, управо његовим утицајем на остале светогорске свештене обитељи, учинила обликовање целокупног богослужбеног поретка и живота на Светој Гори Атонској. Будући да је Свети Сава стасавао у овој богослужбеној традицији, он у обновљеном манастиру Хиландару устројава истовестан богослужбени поредак. После неког времена, Свети Сава овај типик замењује *Хиландарским типиком*. Нововедени богослужбени устав он утемељује на основу преписа из *Евергетидског типика*. Овај *Евергетидски богослужбени устав* је настао

на основу прве цариградске редакције *Студијског синаксара* а, под јаким јерусалимским утицајем, пројавио се у виду *Типика манастира Васкрсења Христовог* на Галисијској Гори

Осми дан

надомак Ефеса, и крајем 11. века послужио је као основа за *Типик манастира Пресвете Богородице Евергетиде* у Цариграду.

Почетком 13. века богомудри Сава доноси у Србију не само овакав богослужбени живот, већ и богослужбене књиге које су настале у том духу. Он богослужење у Студеничкој архимандрији, а касније и у другим просторима своје земље, устројава, управо, по овом типикy.

Да је увођење *Студеничког типика* било велико и знаменито дело, сведоче и Савини хагиографи Теодосије и Доментијан, који посебну пажњу посвећују управо овом периоду када је у благословеним крајевима српских земаља уведен нови типик, а богослужбени живот Цркве доживео истински препород. Своју љубав према богослужењу и труд на устројавању новог богослужбеног поретка, Свети Сава је још усрдније наставио и као први Архиепископ српски. Прво путовање у Свету Земљу 1230. лета Господњег, било је од пресудног значаја у погледу развоја богослужбеног живота у Србији. Свети Сава се приликом наведеног путовања сусреће са новосаваитском богослужбеном синтезом, која је настала благодарећи свесрдном труду палестинских монаха, који су прерадили прву Цариградску редакцију *Студитског синаксара*, тако устројивши познати *Јерусалимски типик*. Благодарећи сведочанствима која доносе Теодосије и Доментијан, долазимо до сазнања да је по повратку са хаџилука, Сава као Архиепископ српски унапредио богослужбени живот, управо увођењем нових литургијских форми. Према сведочанству Доментијана, тзв. *Савина литургијска реформа* настаје на основу спајања делова из *Студитског* и *Јерусалимског* богослужбеног поретка.

Ако пажљиво сагледамо све околности у оквиру којих се образовала српска средњовековна држава и Црква у њој, треба истаћи да је Свети Сава учинио један значајан заокрет у устројавању богослужбеног живота једне помесне Цркве. Оснивање нових епископија у оквиру поверене му Архиепископије, са седиштима у манастирима, а не у градовима, већ представља преседан у дотадашњој црквеној организационој традицији. Поврх

свега, парохијски живот на подручју Српске Цркве, почев од тог времена па до најновијих дана, трајно бива везиван за подручне манастире, а чији храмови, истовремено, врше функцију парохијских цркава. Овакво стање ствари имало је пресудан значај за развој једнообразне богослужбене форме, и то монашке, на подручју целе Српске Цркве од времена Светога Саве па надаље. Пресудни разлог услед кога се Сава определио за прихватање само једног, монашког типика, не би требало тражити искључиво у његовој монашкој опредељености и неоспорном одушевљењу манастирским богослужењем.

Дакле, благодарећи литургијско-молитвеном искуству које је Свети Сава имао, пре свега као литург који, стојећи на месту Христовом, предстоји евхаристијским сабрањем, он није био само сведок и учесник, већ и делатник на пољу литургијских промена, које су биле и остале од изузетног значаја за богослужбени живот. Са друге стране, не бисмо смели да изгубимо из вида и чињеницу да је Свети Сава опитовао и усвојио благословено искуство Светогорског богослужбеног живота. Као што смо већ истакли, велики утицај на светитељску личност првог Архиепископа српског имала су и путовања у Свету Земљу, благодарећи којима је усвојио нова богослужбена искуства, која је касније искористио приликом формирања новог богослужбеног поретка. На крају, закључујемо да је улога Светога Саве у формирању богослужбеног поретка у Српској Цркви од великог и благословеног значаја.

Као духовна чада нашег усрдног молитвеника пред Господом, у духу великог јубилеја осам векова организационе пуноће Српске Православне Цркве, позвани смо да са сваком усрдношћу чувамо свештено искуство које нам је својим личним примером оставио Свети Сава. Призвани смо да васцели живот утемељимо на литургијском начину постојања, предокушавајући, овде и сада, небоземну реалност вечне заједнице са Господом нашим, на тај начин узрастајући у меру раста висине Христове.

Катихета Бранислав Илић

Разговор

ДУХОВНОСТ – КЉУЧНИ ЧИНИЛАЦ НАШЕГ ОПСТАНКА

Искуство живота у Цркви сведочи нам да духовне вредности – које су утемељене на заједници Бога са људима, на Његовим речима у Светоме Писму, као и на свеколиком благодатно-подвижничком и литургијско-богослужбеном Предању – јесу вечне и непролазне. Опредељење за такве вредности духовног садржаја и карактера јесте оно на шта нас Сâм Господ позива речима: „Сабирајте себи блага на небу, где ни мољац ни рђа не квари, и где лопови не поткопавају и не краду. Јер где је благо ваше, онде ће бити и срце ваше” (Мат. 6, 20 – 21). Један од најугледнијих српских интелектуалаца – који нашу богату историју, духовност, културу и све што се тиче идентитета нашег народа у прошлости, садашњости и будућности, сагледава у светлу наведених јеванђелских речи – јесте професор др Драган Станић, председник Матице српске, кога смо замолили за разговор.

Поштовани господине Станићу, у име уредништва листа Православне Епархије бачке *Виноград Господњи*, благодарим Вам што сте се одазвали позиву за разговор. У времену многобројних искушења и изазова са којима смо свакодневно суочени, веома је важно сачувати изворни православни хришћански идентитет, који је у нашем народу утемељио Свети Сава, чијим залагањем је издејствована аутокефалност Српске Православне Цркве. Свети Сава је усмерио српски народ ка путу који води у Живот и који води ка Богу. Молим Вас да нам кажете нешто више о Светосављу као философији живота и као основи самосвести и континуитета постојања српскога народа.

Пре свега, хвала Вам на позиву. Задовољство ми је и част да можемо разговарати на овако важне теме. Поготово ми је драго што је реч о Епархији бачкој. За све ове године, а то су пуне три деценије, заиста прекрасно сарађујемо са владиком Иринејем, а такође и са викарним епископима и са свештенством. То су, заиста, најбољи могући односи.

Светосавље је оно основно што је, у духовном смислу, утемељило српски народ, а Свети Сава је христوليки светац, који је пастир читавог српског народа и који нас је водио у најтежим временима. То је утврдило не само наш историјски опстанак, него сам дубоко уверен да је то и основа нашег опстанка у временима са којима се ми суочавамо. Мени је просто смешно и тужно кад видим код неких људи дистанцу у односу на оно што је свеколико духовно – и не само духовно, него и оно које се односи на утемељење срп-

Професор др Драган Станић

ске државе – дело Светога Саве. Он је много тога учинио у разним областима: здравству, школству, праву, књижевности... У свему томе ми имамо Светога Саву као једног великог зачетника онога што јесте једна моћна православна култура. Као што знамо, покрштавање Срба је почело још од 7. века, за време цара Ираклија, али то покрштавање није успеваало, да би у пуном смислу успело онда када је светосавска мисија, односно мисија Светога Саве, постала тако очигледна да је он засновао читав концепт културе који је обухватао много тога. То је већ био један начин живота. То није било само просто једна Црква која се намеће неком снагом присиле и морања. Не,

Разговор

ово је већ постало један интимни део српског човека, а то је довело до потпуног срastaња хришћанског обрасца живота са оним што је народни образац, односно српски образац живота и културе. У том смислу, историјско дело и утемељење онога што је Свети Сава учинио је неоспорно. Ја сам апсолутно убеђен да је, управо у овим временима у којима се ми налазимо, Светосавље драгоцено као спас од свих ових, врло озбиљних и непријатних искушења по један елементарни концепт хуманитета, који би свако од нас требало да негује. То што ми у нашем времену имамо, јако је далеко од идеала хуманитета, а кад се држимо Светосавља, ми истовремено потврђујемо и та општа хуманистичка начела, а у исто време потврђујемо и начела која је наш Господ Исус Христос, Богочовек, потврдио на начин који апсолутно нема ничег упоредивог у историји света. Ако се држимо Светосавља, сасвим сигурно ћемо знати куда идемо и какву будућност градимо. Ако се тога одрекнемо, као што се неки одричу, мислећи да је то нешто противно духу овог времена, онда, бојим се да ће лутања и страдања нашег народа бити страшна.

Природни продужетак Светосавскога Завета је Косовски, Светолазаревски Завет. У чему се, према Вашем мишљењу, огледа значај Косовског Завета на плану очувања идентитета православног српског народа?

Управо од Светога Саве почиње у српској култури да се установљује један модел заветног обрасца, по којем ми треба и да живимо и да градимо нашу културу, а и наш свакодневни живот. Није ту само реч о Светосавском Завету – који нам јасно каже која је улога вере, како треба да се живи, како треба да се практикује вера, у којим све доменима културе она треба да заузме своје место – него је реч и о неким другим стварима које су ишле паралелно са Светосавским Заветом. Ја сам то именовао у једном свом тексту као *Немањини Завет*. Сви Немањини су нам послали једну заветну мисао о томе да Срби треба увек да граде своју државу. То је успело са Немањинима и имали смо један тако сјајан, брилијантан

средњи век. Ми смо, сходно томе, упоредиви са највећим и најзначајнијим народима читаве европске традиције. Имали смо тај моћни средњи век зато што смо имали једну озбиљну државу и зато што смо имали озбиљну династију Немањинића, која је укључивала не само световне аспекте живота, него и духовне аспекте живота, те смо онда, као народ, изградили једну моћну културу, која нама и дан-дanas треба да представља добру основу за све оно са чим се суочавамо и у нашем времену, а и у временима која долазе. Немањини су нама поставили тај Завет. Ми свакако треба активно да учествујемо у свим интегративним процесима унутар Европе и унутар светске заједнице. Ми тога не треба да се плашимо. Али за све време ми треба да градимо своју заједницу и да знамо тачно који су оквири наше државе, да у тој држави ми можемо да уредимо односе на најбољи могући начин, а не да слушамо неку „памет“ која је изван овог народа, која ће нам увек наметати неке обрасце живота који више одговарају некоме другоме, а не нама. Када ујединимо световну и духовну културу, када објединимо оне аспекте живота који се везују за материјални свет и за духовност наше Цркве, тада ми постајемо један јак народ, који може да савлада сва искушења са којима ће се у будућности суочити.

Питали сте ме за Косовски Завет и за Светога Лазара, који је својом великом жртвом потврдио Христовски модел живота, према којем постоје оне вредности које су далеко изнад наше физичке егзистенције. Ако у то и данас верујемо, ако живимо по том обрасцу, који је истовремено Христовски, Светосавски и Светолазаревски, онда не треба да се плашимо ничега што може да нам се деси у овом животу. Ако, наравно, верујемо уопште у Господа Бога Исуса Христа, и ако верујемо да је тај живот у вечности, живот у памћењу сопственог народа можда и вреднији од овог живота који ми проживимо на овом свету, онда страха не сме да буде. Јер све то што остане у вечности је нешто што ће бити залог неком будућем трајању нашег народа, неким будућим људима и некој будућој вери. Чак и после дугих периода, као што је био период када је атеизам био проглашен за једину могућу и

Разговор

Представљање књиге *Истрага предака*
проф. др Драгана Станића

прихватљиву мисао, народ је веровао својим свецима, држао их у својим срцима. Чак и кад је било забрањено да се одлази у цркву, народ је у својој души чувао ове свеце, и показало се да су ти свеци много живљи него што је та јефтина мисао која је хтела да прогласи да Бога нема. Народ је тиме показао да оно што је њега конституисало у прошлости – то ће остати и за садашњост, а и за будућност.

Ове године навршава се стогодишњица од васпостављања Српске Патријаршије. Све до 1920. године, када је она обновљена, својеврсни духовни стожер и основа за опстанак и даљи развој живота Српске Православне Цркве и српскога народа уопште била је Карловачка митрополија. Стиче се утисак да у наше дане неретко бива заборављена улога коју је она имала у историји српскога народа. Можете ли нам укратко расветлити допринос Карловачке митрополије у тешким и деликатним временима српске историје?

Када размишљамо о овим питањима, опет морамо да размишљамо у категоријама заветности српске историје. Ми смо после пропасти наше државе са падом Смедерева, а и после пропасти Цариграда, изградили институције које су замењивале несталу државу. У почетку је то била Пећка Патријаршија.

У вези са Карловачком митрополијом можемо опет говорити о једној врсти Завета. Карловачка митрополија шаље нама свима један Завет, који гласи отприлике овако: Где год као народ дођемо на неки нови простор (мада знамо да је простор северно од Саве и Дунава још од раније био насељен Србима), ми ћемо градити облике нашег црквеног заједништва и нашег црквеног живота, а тиме и нашег друштвеног и народног живота. Постојала је велика дилема када су Срби на Крушедолском сабору одлучивали како ће се организовати. Било је притисака, који су долазили од Бечког двора, да се нови облик црквене организације води потпуно аутономно у односу на Пећку Патријаршију. На сву срећу, доминантна мисао наших црквених великодостојника била је: Не, ми везу са Пећком Патријаршијом и даље чувамо; јесте да ми формирамо овде Митрополију, али ми признајемо Пећку Патријаршију, и негујемо пуну континуитет у односу на њу. Да тога није било, онда би много било лакше да се – што је, иначе, стални удар на нашу Цркву – све раздобије у различите целине. Такве покушаје, да се у организационом смислу разбије та дивна целина, коју сачињава српска духовност и Српска Црква, видимо данас у Црној Гори. Црквени великодостојници на Крушедолском сабору су нас научили шта је најбоље и који је најбољи поступак – то је очување односа према Мајци Цркви од које је све то потекло. Они су нам упутили и снажну поруку да смо, као народ и као скуп носилаца вере и српског Православља, у стању да уђемо у све интегративне процесе са другим типом културе, као што је средњоевропски и западноевропски тип. За све то време, с једне стране, ми чувамо ону посебност која нас потпуно одваја од католичких и протестантских облика црквене организације и вере, не пристајући ни на који начин да уђемо у унију, нити да се покатоличимо, а, са друге стране, чувамо однос према нашој Мајци Цркви и, на тај начин, показујемо се као један – по култури и по начину живота и деловања – специфичан народ, који је у стању да у тим новим цивилизацијским околностима опстане. Захваљујући томе, Срби су имали један врло динамичан живот у Хаб-

Разговор

збуршком царству. Где год су они долазили, организовали су своју Цркву, своје школство, културу, грађанско друштво у којем су живели на свој аутентични начин, па су постајали добри трговци, занатлије, војници, официри, учитељи, уметници, књижевници, и притом су очували своју веру са свим оним додатним особеностима, као што је, например, унапређење свеколике богословске културе која је унапређивала живот наших верника. Оно што је у Карловачкој митрополији учињено у осамнаестом, деветнаестом, па и почетком двадесетог века, то је био врх онога што је наша Црква у то време дала.

Сведоци смо страдања и прогона које је доживела Српска Православна Црква и српски народ у Црној Гори. С тим у вези, подсетио бих наше читаоце да Ви већ више од две деценије у својим текстовима, научним радовима и књижевним делима пишете о искушењима индивидуалног и колективног опстанка, са посебним освртом на феномен *истраге предака* у Црној Гори. Како посматрате поменути феномен у светлу актуелних дешавања у Црној Гори?

То је, пре свега, за мене један јако тужан детаљ наше историје, који је изузетно тешко схватити, зато што су Црногорци онај део српскога народа који је имао најразвијенију димензију памћења, укључујући и породично памћење. По црногорским кућама свако дете је учено да памти најмање десет колена пре себе. Свака породица је знала одакле је дошла, како се доселила у Црну Гору, како се, потом, селила у неке друге просторе. То историјско памћење, које укључује и породично памћење, било је изузетно моћно у Црној Гори, као и у Херцеговини, и, уопште, у нашим динарским пределима. Потоњи период комунистичке диктатуре и тоталитарног начина мишљења комбинован је са црногорским усташтвом, оличеним у лику двојице људи, о којима је тешко говорити у категоријама пуне људске озбиљности и моралности, а то су Секула Дрљевић и Савић Марковић Штедимлија. Милован Ђилас је практично први озбиљније формулисао идеју црногорске нације, а том његовом објавом одмах по доласку

комуниста на власт, та неутемељена идеја и интерпретација историјских догађања је Црногорцима, па и свим Србима, изречена као нека врста обавезног, непорецивог мишљења. Ово што је последњих двадесетак година уследило, много је горе од онога што се дешавало у време комунизма: ово је удар на оно последње упориште вере и народног опстанка – удар на Цркву. Мислим да нема границе на којој би се властодршци у Црној Гори зауставили, а то сам најавио још 2012. године, у једном разговору у Подгорици и у тексту објављеном под насловом *Истрага предака*. Заиста, државно, политичко, системско насиље, које спроводи режим у Црној Гори, нема граница, и оно ће буквално ићи до тог момента док сами грађани Црне Горе не подигну брану и кажу: Ово више овако не може! Ја бих веома волео када би све ово што је у вези са одбраном светиња наше Цркве у Црној Гори представљало ту границу неприхватања и одлучног одбијања насиља. Најважније је да се не поклекне у духу и да се не пристане на све притиске и уцене, те да се развије облик грађанског отпора културом и вером као основном енергијом. Ја то називам Његошевским покретом отпора, а он подразумева налог да се приберемо и да одлучно кажемо да ми, као српски народ, имамо право на трајање у оним оквирима и у оној целини коју је наш народ градио вековима.

Као председник Матице српске, налазите се на челу најстарије српске књижевне, културне и научне установе. Поред богате културно-просветне, научноистраживачке и издавачке делатности, Матица српска може да се похвали и радом неколико научних одбора и одељења, који постоје под њеним окриљем. Каква је мисија и улога Матице српске у савременом српском друштву?

Мислим да је улога Матице српске већ сада доста велика, а може да буде и већа. Она треба да подстакне све те процесе о којима смо говорили, као и повратак интегралном идеалу целе наше српске заједнице и духовним темељима њене културе. Матица највише може да допринесе у том погледу – да,

Разговор

када замишљамо тај српски интеграл, да то не чинимо на начин некакве ненаучне, некритичке свести, да то не чинимо са некаквом страшћу за митоманијом и жељом за лажима и фалсификатима, него да наше пројекте народне будућности тако чврсто утемељимо, да то буде и савршено научно одбрањиво. Време је да у све то уђемо храбро и одлучно, поткрепљени научним сазнањима и обогаћени оном духовношћу која нас гради још од Немањића, и пре Немањића – још од времена светог Јована Владимира. Дакле, ми на те традиције можемо озбиљно, аргументовано да се позивамо и да градимо нашу представу о томе да јесмо један народ изразите духовности. Морамо учинити све да они облици који поричу ту основну духовну традицију буду што је мање могуће присутни у нашем народу. Кључни чинилац нашег опстанка јесте духовност, и ако очувамо српску духовност, очуваћемо и нашу Цркву и оне виталне елементе нашег народа. Постоје вредности које су апсолутно изнад материјалних аспеката нашег живота, и то је оно што нам читава српска историја непрестано поручује. Ако се држимо идеала слободе, правде, истине, лепоте и радости постојања у Богу, ако се држимо свога Светога Саве, светог кнеза Лазара, наше Пећке Патријаршије, Карловачке митрополије и Црногорског владичанства, и ако све то обједињујемо духом вере у Бога Господа, онда смо ми као народ на сигурном путу у будућност.

У организацији многих трибина, научних скупова и предавања, који се одржавају у Матици српској, учествује и Епархија бачка. Да ли нам можете рећи нешто више о сарадњи Матице српске и Епархије бачке?

Могу, и учинићу то заиста са задовољством. Некадашњи председник Матице српске, академик Бошко Петровић, као и потоњи председници, професор др Божидар Ковачек и академик Чедомир Попов, трасирали су куда Матица треба да иде, а један од врло важних упоришта је био добар однос са Српском Православном Црквом, посебно са Епархијом бачком, са којом смо овде на истом терену, и делујемо, рекао бих, заједнички – Ма-

тица српска у свом домену деловања, а Црква у свом домену. То сагласје је једна импресивна чињеница, и ми у Матици са поносом то истичемо. Ја сам у непосредном Матицином руководству од 1995. године, дакле, четврт века. Тада сам био секретар, а од 2012. године и председник. У владици Иринеју ми смо увек имали једног духовног оца са којим смо могли да се посаветујемо о многим аспектима живота, не само црквеног живота, него и свега онога што се тиче укупне наше друштвене ситуације, пошто Владика јако добро познаје и те аспекте, а о духовним аспектима тих разговора и да не говоримо. За све то време, Владика нас је толико снажио да уопште немамо начина да то узвратимо, мада смо ми у различитим приликама то све отворено и признавали и говорили. Наше осећање благодарности је велико, јер је то утицало да Матица несумњиво буде јача. Та духовна димензија је оно највише што се не може ни на који начин изразити и не може се исказати. То је јако добро као једна општа порука – Црква је јача када има димензију секуларне културе коју негује Матица српска; и, обрнуто, тај концепт грађанске културе, коју Матица негује, много је јачи када је заједно са Црквом. Треба, дакле, непрестано обједињавати духовну, црквену димензију и ове секуларне аспекте нашег живота. Мислим да је то формула нашег опстанка. Неопходни су нам и Црква и грађанско образовање, па и овакве институције као што је Матица српска, да бисмо опстали на достојанствен начин, онако како и заслужујемо.

Поштовани господине Станићу, благодарим Вам на издвојеном времену за разговор. Вама и Вашим сарадницима желим плодотворан рад у предстојећем периоду, са надом да ће Матица српска и убудуће успешно наставити све делатности и активности на пољу проучавања и очувања свега што је највредније у српској духовности, историји, језику, књижевности и култури.

Хвала Вам!

Разговарао др Милан Бандобрански

Оче, да те питам

ЖИВОТВОРНИ КРСТ ГОСПОДЊИ – НАДА НА СПАСЕЊЕ

Слушајући богослужбене песме и химне у којима се прославља сила Животворнога Крста, можемо закључити да је Крст за хришћане символ победе над смрћу и нада на спасење. Можете ли нам рећи нешто више о значају Часнога Крста у животу православних хришћана?

Да бисмо схватили силу и снагу Крста, неопходно је, пре свега, да имамо у виду да је Господ наш Исус Христос разапет на Крсту. У

Крст зарад спасења рода људског, иако је био потпуно невин и безгрешан. Том Својом жртвом Он је учинио да Крст постане знак љубави Божје према нама. Ту се показује сила Божја којом је символ највеће срамоте постао символ највеће победе. Зато црквени песници увек пореде *Дрво познања добра и зла* са *Дрветом Крста*, којим је ђаво преварен. Гледајући знак Крста, ми, православни хришћани, сећамо се и свагда имамо пред собом символ Крста као знак победе. Зато је веома мудро и

Часни Крст Господњи

време Христовог овоземаљског живота римска власт је злочинце кажњавала најгором смрћу – смрћу на крсту. Зато су Јевреји тражили да Христос буде погубљен управо на тај начин. Господ Исус Христос је принео себе на

богонадахнуто одређено да се Крстопоклона недеља, када посебно прослављамо Крст и поклањамо му се, налази у средини Часнога поста, како би хришћани – поклањајући се Крсту и гледајући га – добили снагу, јер се на-

Оче, да те питам

лазе на путу ка Васкрсењу.

У току богослужбене године Часни Крст се посебно прославља и верници му се поклањају и на празник Воздвижења Часнога Крста. Са друге стране, свака среда и петак у седмичном кругу богослужења посвећени су Крсту, односно страдању Христовом. У служби празника Воздвижења Часнога Крста је на веома упечатљив начин описана спасоносна и животворна сила Крста: „Ходите, сви народи, да се поклонимо благословеном Дрвету. Њиме

бива вечна правда, јер, праоца Адама преваривши дрветом, Крстом се вара ђаво и пада низвргнут падом страшним, мучењем одржавајући царско здање; Крвљу Божјом отров змијин се спира, клетва се руши; осудом праведника неправедним судом праведник бива осуђен, јер Дрветом је требало дрво исцелити и страдањем Бестраснога, Који је на Дрвету разрешио страсти осуђенога. Но, слава Теби, Христе Царе, јер Твојим мудрим Домостројем све си нас спасао као Добар и Човекољубив” (Слава и ниње на Господи возвах).

Свети Јован Златоуст вели да је Крст, који је раније био знамење срамоте и казне, постао слава и част. Крст није само символ или знак, него и јединствени начин живљења хришћана. Као што је истински Господ Исус Христос незамислив без Крста, тако је и истински хришћанин незамислив без Крста, односно без учешћа у Крсту Христовом. О томе сведоче Спаситељеве речи: „Ко не носи Крста својега и за Мном не иде, не може бити мој ученик” (Лук. 14, 27). Слично нам апо-

Воздвижење Часнога Крста

стол Павле вели: „А ја, Боже сачувај да се чим другим хвалим осим Крстом Господа нашега Исуса Христа, којим се мени разапел свет и ја свету” (Гал. 6, 14).

Сила Часног Крста је, у суштини, сила жртвене љубави коју Бог има према човеку. Страдањем Својим, Господ је поднео Крсну жртву да би спасао човека. Према речима оца Александра Шмемана, наш Крст нема никаквог смисла уколико није освећен Крстом Христовим. Страдањем Христовим и Његовим Крстом, наш Крст и

наше страдање добија смисао. У том смислу, Крст је не само символ љубави, него и символ истинског смирења. Хришћани који живе у овом свету који одбацује Крст, сваког тренутка су у дилеми избора између два начина живота: крстоносног и антикрсног, односно између крсне љубави и антикрсног егоизма. Љубављу се сараспињемо Христу, а егоизмом разапињемо Христа и постајемо непријатељи Крста Христовог. Господ нам каже: „Ако ко хоће да иде за Мном, нека се одрекне себе и узме Крст свој и за Мном иде” (Лук. 9, 23). Следствено, једини прави начин да следимо Христа јесте да своју вољу и своје целокупно биће предамо Господу Распетој и Васкрслој. Бог нам пружа благослов и могућност за обожење, али искључиво ако кренемо истим путем као и Он – путем Крста и Васкрсења. Имајући силу Часног и Животворног Крста, треба да се трудимо да сведочимо управо тај исти Крст и љубав Божју према човеку, јер на тај начин се спасавамо.

Протојеромониста Бранислав Ђурагић

Библијски појмовник

МОЈСИЈЕ

Од пресељења старозаветног патријарха Јакова са Јосифом и свом његовом браћом и породицама у Египат, они су се настанили у делу који се звао земља Гесемска. Живели су у шаторима и бавили се сточарством. У Мисир их је дошло свега 75 душа, а за 430 година боравка у Египту веома су се умножили и постали цео народ од преко милион душа. Према броју синова Јаковљевих Јудеји су се поделили на дванаест племена и свако племе бирало је себи вођу или старешину. Тако брзо умножавање Јудеја уплашило је Египћане и они се почеше према њима односити као према робљу. Поставили су им за старешине Мисирце који су их терали да раде тешке послове; да ваде из мајдана и клешу огромно камење, да доносе воду са реке и да праве опеке, да зидају градове; радили су јадни као робови, до изнемоглости. Најтежи је био живот Јудеја у Египту за време фараона Рамзеса Другог (1279 – 1212) за чије владавине је Бог избавио народ свој из ропства египатског. Од свих патњи највише је Јудеје у Египту погодила фараонова наредба да се свако мушко дете које се роди у Израиљу одмах убије како би остали без потомства.

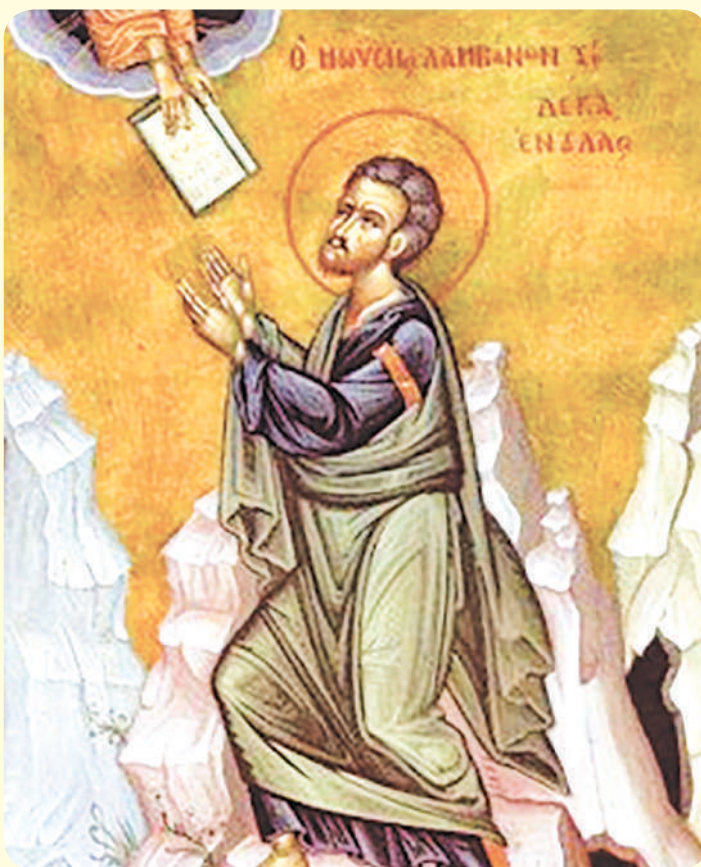
Господ је походио народ свој и одлучио је да се међу Јудејима у Мисиру роди мушко дете које ће, када порасте, извести народ из ропства. То је био Мојсије, син Аврамов и потомак Левијев. Тешко је било детињство Мојсијево,

али је благодат Божја била уз њега. Наиме, према царској заповести то дете је, као и друга мушка деца, одмах по рођењу требало да буде убијено, али је мати Мојсијева хтела да га сачува и крила га је три месеца, а онда, плашећи се да може бити откривено, она га стави у котарицу и сакри у трски поред реке, а кћери Маријам заповеди да, сакривена и са безбедне удаљености, прати шта ће бити са дететом. Касније је на реку дошла фараонова кћи, угледала је котарицу и послала дворкињу да је донесе. Када је видела да је у котарици дете и да плаче, она се сажали, иако је знала да је то јудејско дете. Тада јој приђе Маријам питајући да ли жели да јој дозове дојиљу Јудејку. Фараонова кћи пристаде и девојка јој

доведе мајку која узме дете да га одоји и када порасте да га врати кћери фараоновој. Када је дете порасло кћи фараонова га узме да јој буде уместо сина и даде му име Мојсије, што значи *извађен из воде*. На двору фараоновом Мојсије се упознао са богатом египатском културом и мудрошћу и уживао је све привилегије и почести. Као некада Јосиф, Мојсије је био принц Египта, али је сачувао своју веру и сећање да припада Израиљу.

Када је имао четрдесетак година, отишао је да

обиђе земљу Гесемску да види како напредује изградња насеља и производња опеке. Тада је видео да његов народ живи као робље и да га терају да ради до изнемоглости.

Пророк Мојсије прима Божје заповести на гори Синају

Библијски појмовник

Синајска гора

Једном Мојсије виде како један Мисирац крвнички туче неког Јеврејина, зато што од изнемоглости није могао да уради то што му је заповеђено. Мојсије се заузео да одбрани сународника, па окренувши се лево и десно, те видећи да нема никога, уби Египћанина и тело његово закопа у песку. Други дан виде где се двојица Јевреја свађају и рече ономе који чињаше неправду: *Зашто бијеш ближњег свог?* А он рече: *ко је тебе поставио кнезом и судијом над нама? Хоћеш ли да ме убијеш као што си убио Мисирца? Тада се Мојсије уплаши и рече: заиста се дознало* (II Мојс. 2, 11 – 17). И заиста, цару јавише да је Мојсије убио Мисирца и због такве кривице требало је да буде погубљен.

Мојсије побеже из Египта у земљу Мадијамску, у Арабији. Тамо се настанио код мадијамског свештеника Јотора чијим кћерима је помогао да напоје стада и заштитио их од других пастира. Оженио је Сефору, једну од Јоторових кћери и живео код њега као слуга и пастир. Са Сефором је Мојсије изродио два сина – Гирсама и Елиезера. Тако је некадашњи принц Египта постао становник Арабије. И у земљи Мадијамској Мојсијев живот је био динамичан и узбудљив, испуњен сусретима у виђењима и разговорима са Сâмим Богом. Једном је он са стадима отишао на гору Хорив и ту имао невероватно виђење. Видео је

грм купине како гори благодатним огњем и не изгара, не сагорева. Када је Мојсије кренуо да изближе види какво је то виђење и зашто купина не изгара, Сâм Бог га позва из купине и рече: *Мојсије! Мојсије! А он одговори: ево ме. А Бог рече: не иди овамо. Изуј обућу своју с ногу својих, јер је место где стојиш света земља* (II Мојс. 3, 1 – 5). У овом тајанственом виђењу које је Мојсије имао на светом брду Хорив, тумачи Цркве препознају Пресвету Богородицу и њено приснодјевство.

Ту се Бог именује Мојсију као Бог Отаца његових, Бог Аврама, Исака и Јакова и како је чуо за патњу и јаук народа свог у Египту. Управо Мојсија и његовог брата Арона послаће Бог да изведу народ јудејски из Египта. О изласку Израиља из Египатског ропства биће више речи у следећем прилогу *Библијског појмовника*.

Мојсије је био тема и инспирација многим уметницима и писцима, од Росинија и Шенберга до Микеланђела и Фројда. Има у тим делима доста даровитих и маштовитих описа и приказа, али има и потпуно произвољних анализа које се удаљавају од казивања библијских записа о овом великом вођи и законодавцу јудејског народа у најдраматичнијем периоду његовог постојања.

Протопрезвитер-ставрофор
Милован Миодраговић

Из светоотачке ризнице

Свети Никола Кавасила: О ЖИВОТУ У ХРИСТУ

О томе да се живот у Христу остварује кроз свете Тајне крштења, миропомазања и Причешћа.

1. Живот у Христу, дакако, ниче у овоме животу и у њему има свој заматак, али савршенство поприма у ономе будућем, односно када доспемо до *онога* Дана; па нити је овај живот у стању да га у потпуности изобрази у душама људским, нити то може онај будући – уколико он сâм овде не стекне свој зачетак. Јер, телесност помрачује овај живот, те отуда и потичу тама и пропадљивост, која не може наследити непропадљивост. Због тога је апостол Павле, сматрајући да смрт веома доприноси животу уз Христа, говорио: *Имам жељу умрети и са Христом бити, што је много боље* (Фил. 1, 23). Ако би до будућег живота и доспели они који немају духовних снага ни чувстава која су за то потребна, њима он не би пружио благостање, него би онај блажени и бесмртни свет настањивали као мртви и као бедници.

2. Разлог за ово је у следећем: кад се светлост роди и Сунце пружи своје чисте зраке, тада више није могуће створити око ако га већ нема; кад се миомирис Светога Духа посвуда разлије и све преиспуни, тада не може тај миомирис осетити онај у кога нема чула мириса. Син Божји ће у онај Дан Својим пријатељима омогућити да се причесте божанским Тајнама, а оно што је Он од Свога Оца чуо, то ће и они од Њега моћи да спознају; потребно је, наравно, да доспеју донде као Његови пријатељи и да имају уши за слушање. Наиме, није могуће *тамо* успоставити пријатељство и отворити своје уши, или приправити свадбено рухо и приготовити све што је ономе Женику потребно, јер радионица свега тога је у овоме животу – а они који све то нису стекли пре свога одласка из овога живота, ништа заједничко неће имати са оним животом. О томе сведоче оних пет девојака (Мат. 25, 1 и даље) и узваник на свадби (Мат. 22, 1 – 14) јер су дошли на гозбу не постаравши се ни за уље ни за свадбено рухо.

3. Свакако, тог унутарњег и новог човека, *сазданог по Богу* (Еф. 4, 24) овај свет носи у својој утроби, и тек када човек *овде* буде створен и задобије своје обличје, он се коначно рађа у ономе савршеном свету, у коме нема старења. И као што заматак, још док се налази у мрачном и течном животу у мајчиној утроби, природа припрема за живот на светлости и, као по неком правилу, приправљује га за живот који ће примити, тако исто бива и са светитељима. То је апостол Павле имао на уму кад је Галатима писао: *Дечице моја, коју опет с муком рађам, докле се Христос не уобличи у вама* (Гал. 4, 19). Још нерођени замаци, међутим, никада неће доспети до познања овога живота, док се блаженим хришћанима још овде откривају многе ствари из будућег живота. Разлог је тај што замацима овај живот није садашњи, већ дословно будући. Јер, до оних простора, у којима они почивају, не доспева никакав зрак светлости, нити ишта друго што сачињава овај живот. Но, с нама није такав случај, него се онај будући живот на неки начин улио и помешао са садашњим – оно Сунце је и за нас човекољубиво изашло, наднебесно миро се разасуло по немирисним земаљским просторима, а анђелски Хлеб је и људима дарован (Пс. 78, 25).

4. Због тога је, дакле, светитељима могуће не само да подобно живе и да се припремају за будући живот, него да већ сада, у овоме животу, живе и делају сагласно са оним животом. *Хватај се за живот вечни*, (1 Тим. 6, 12), пише Павле Тимотеју; на другоме месту каже: *А живим – не више ја, него живи у мени Христос* (Гал. 2, 20); а божанствени Игнатије вели: „Вода жива је у мени, која у мени говори” (Свети Игнатије Богоносац, *Посланица Римљанима*, 7). Препуно је Свето Писмо таквих места. Пошто је светитељима обећано да ће тај будући Живот довека бити са њима: *И ево, ја сам са вама у све дане до свршетка века* (Мат. 28, 20), о чему другоме онда уопште

Из светоотачке ризнице

треба и размишљати? Јер, Господ није отишао одмах пошто је земљи подарио семе живота, и нама дао нож и ватру, препуштајући људима да саде биље и да се прехранују, да пале ватру и користе нож, већ је Он Сâм уистину присутан, како каже блажени Павле, и *чини у вама и да хоћете и да творите* (Фил. 2, 13), те је Он Тај Који ватру пали и налаже је, и Он је Тај Који нож држи. Заиста, *хоће ли се секира величати над оним који њом сече* (Ис. 10, 15), или може ли бити ичега доброга за оне са којима Добри Господ не пребива? Па ипак, Господ није обећао само да ће се наћи уз светитеље, већ и да ће остати уз њих и, што је и од тога веће, да ће у њима Своје станиште начинити (Јов. 14, 23). Навешћу, свакако, и она места где апостол Павле каже да се Господ са светима толико човекољубиво сједињује да постаје једног духа са њима: *А ко се сједини с Господом, један је дух с Њим* (I Кор. 6, 17), и: *да будете једно тело, један Дух, као што сте и позвани* (Еф. 4, 4).

5. Као што је човекољубље Божје неизрециво и као што Његова љубав надилази сваки човечански разум и подобна је само божанској доброти (јер то је *мир Божији, који превазилази сваки ум* (Фил. 4, 7), тако се и Његово сједињење са онима које љуби, налази изнад сваког сједињења које се може замислити, и природно је да му нема сличног примера. Због тога су Светоме Писму и били потребни толики примери како би било у стању да покаже то јединство, јер један пример не би био довољан. Стога оно некада помиње станара и стан, некада грозд и чокот, некада, опет, помиње брак, а некада удове и главу – и ниједан од тих примера није истоветан са оним сједињењем; јер, не може се преко тих примера доспети до саме истине.

6. Природна је нужност да из љубави следи сједињење; а шта ли може бити равно божанској љубави? Затим следи оно што, како се сматра, превасходно показује јединство и заједницу – то је брак, или складан однос између удова и главе; но, он не може ни издалека да покаже стварност оног сједињења. Јер, брак није у стању тако да сједини двоје људи да они живе једно у другоме као што се то дешава са Христом и Црквом. Отуда

је божанствени Апостол, назвавши брак „тајном великом”, додао: *А ја говорим о Христу и о Цркви* (Еф. 5, 32), не указујући тиме на овај човечански брак, већ на онај који се остварује кроз чудо. Удови тела, опет, сједињени су са главом и кроз то сједињење живе, али кад се од ње одвоје, они умиру. Чини се, ипак, да су и хришћани сједињени са Христом више него са својом главом и да више живе кроз Њега него кроз складно јединство са властитом главом. То се јасно може видети на примеру блажених мученика, који су радо подносили оно прво, а за друго нису хтели ни да чују: на име, са задовољством су давали да им главу и удове одрубе, а да се од Христа раставе – о томе није могло бити ни речи.

7. И тако долазимо до онога што је најчудноватије. Са чиме би, на име, нешто могло да се сједини присније но са самим собом? Но, и та заједница је слабија од онога јединства. Јер, сваки од блажених духова, једно исто будући у односу према себи самом – више је сједињен са Спаситељем него са собом пошто Њега љуби више него себе. Ове речи потврђује апостол Павле кад се моли да буде одлучен од Христа ради спасења Израиљаца: *Јер бих желео да ја сам будем одлучен од Христа за браћу своју, сроднике моје по телу* (Римљ. 9, 3), како би сва слава припала Христу. Па кад је човечанска приврженост толика, онда се божанска не да ни замислити! Ако грешни и лукави људи показују такву благодарност, шта би тек требало рећи о оној божанској доброти? А пошто је божански ерос толико натприродан, свакако да и сједињење ка коме он води оне који се међусобно љубе, превазилази човечански ум, те се оно никаквим примером не може показати.

8. Погледајмо то и на овај начин. Много тога нам је за живот неопходно: ваздух, светлост, храна, одећа, саме природне силе и удови тела; но, не дешава се да је човеку све то увек и за сваку сврху потребно; него он користи сад ово, сад оно – већ према томе какву корист у тренутној потреби свака од тих ствари пружа. На име, облачимо одећу, али нам она не може бити храна, па кад нам затреба трпеза, нешто друго морамо потражити. Светлост, опет, не можемо удисати, а ваздух нам

Из светоотачке ризнице

не може бити светлосни зрак уместо ње; нити располажемо увек дејствима чувстава и удова нашега тела, нити се увек њима служимо, већ понекад бива да око или рука буду неделатни кад нешто треба чути; а опет, када хоћемо нешто да дотакнемо, довољна је рука, но кад нешто треба омирисати, или чути, или видети, она нам више није од користи, па оставивши њу, обазиремо се на друге моћи. А Спаситељ је увек и на сваки начин уз оне који у Њему живе, тако да им пружа оно што им је за сваку потребу довољно – Он постаје њима све, и не допушта да се базирају на било шта друго нити да ишта друго и откуда траже. Тако да нема ништа што је светима потребно а да им то не пружа Он Сâм: јер Он и рађа, и подиже, и храни, Он је и светлост и дисање; Он саздаје у њима око да Га могу угледати, и опет, просвећује их Собом и нуди Се како би Га могли видети. Он је истовремено и Хранитељ и храна, Он је Тај Који пружа Хлеб живота, а Он је и то што се пружа; Он је Живот за живе, Мир за оне који траже предаха, Огртач за оне који се желе оденути. Заиста, Он је Тај са Којим можемо корачати, јер Он је и Пут, а поврх тога, Он је свршетак и крај Пута. Ми смо удови, Он је Глава; кад се треба борити, Он се бори заједно са нама; кад треба почаст да примимо, Он је Тај Који је уручује; кад побеђујемо, Он је истински венац славе.

9. Тако нас Он одасвуд обраћа к Себи и не допушта нам да свој ум ка нечему другом управљамо, нити да имамо љубави ка неком другом бићу. Ако нам се жеља покрене овамо, Он је спутава и ублажује; ако се покрене тамо, опет Он, а ако сена неку другу страну покрене, Он и тај пут заузима и руководи оне који њиме корачају. *Да изађем на небо, вели, Ти си онде; да сиђем у пакао, онде си. Да се дигнем на крилима од зоре и преселим се на крај мора, и онде ће ме рука Твоја водити, и држати ме десница Твоја* (Пс. 139, 8 – 10). Некаквом чудесном и човекољубивом присилом Он привлачи човека само к Себи и само са Собом сједињује. А то је, сматрам, она присила којом је Оно купио у Свој Дом и посадио за Трпезу оне које је позвао, говорећи Своје слуги: *Приволи их да уђу, да ми се напуни дом* (Лук. 14, 23).

10. Нека буде. Из свега што је речено, јасно је, дакле, да је живот у Христу за оне свете који живе и делају у складу са њим, стварност не само у будућем веку, већ и у садашњем. Треба у наставку говорити и о томе на који начин свети могу живети како би, као што каже апостол Павле, *ходили у новом животу* (Римљ. 6, 4), односно шта треба да чине па да се Христос сједини са њима и да им прирасте – а не знам ни како бих то исказао.

11. Наиме, живот у Христу нам је, с једне стране, дарован од Бога, а са друге, плод је нашег труда; тако он представља и чисто Његово дело, али и дело наше ревности. А заправо, толико је мали наш допринос у томе да је довољно само да прихватамо благодат, да не проћердамо ризницу и да не угасимо светиљку која је већ упаљена, односно да не приносимо ништа што је противно животу и што рађа смрт. Јер, свако човечанско добро и свака врлина води ка једноме: да не подижемо мач против себе самих, нити да избегавамо благодат и да слављеничке венце одбацујемо са својих глава, будући да суштину овога живота Сâм Христос, Који је уз нас, на неизрецив начин засађује у наше душе. Јер, Он је уистину присутан и укрепљује саме корене живота, које је Сâм Својом вољом даровао. А присутан је не као раније, односно заједничарећи са нама на гозбама, скуповима и заједничким трпезама, већ на начин који је другачији и савршенији, којим смо постали сателесници Његови, и учесници у Његовом животу, и удови Његовога Тела, и све оно што ка томе води. Јер, као што је неизрециво Његово човекољубље, које Га је подстакло да толико заволи оне који су најнедостойнији, те да их толико великих благодати удостоји, и као што сједињење којим се Он сједињује са онима које љуби, надилази сваки опис и сваки назив, тако је чудесан и начин на који Он општи са светима и чини им добро, а то приличи само Ономе Који твори чудеса. Јер, оне који Његову смрт – којом је Он уистину умро ради нашега живота – дословно подражавају одређеним знамењем, Он обнавља и изнова саздаје, и чини их причасницима Његовога живота.

Свети Никола Кавасила *О животу у Христу*
Беседа, Нови Сад 2002, стр. 25 – 33.

О АВИ ЈОСИФУ ИЗ ПАНЕФА

1. Попну се, једном приликом, неки од отаца до Панефа ави Јосифу да га упитају како треба да дочекују браћу која им долазе у госте, односно, да ли према њима треба да се понашају слободно и присно. И пре него што га то упиташе, старац рече своме ученику:

– Постарај се да разумеш оно што ћу данас чинити, и остани код тога.

И старац постави два јастика, један себи с десне стране а други с леве, и рече:

– Седите.

Па уђе у своју келију и обуче просјачку одећу и, изашавши напоље, прође између њих. Затим опет уђе, обуче своју одећу, па изашавши напоље, седне међу њих. Они, пак, беху веома изненађени тиме што је старац учинио. А он им рече:

– Јесте ли схватили шта сам учинио?

Одговорише:

– Да.

– Да ме није можда изменила она недовољна одећа?

Одговорише:

– Не.

А он им вели:

– Исти сам, дакле, у обе одеће. Као што ме она прва није променила, тако ми ни она друга није наштетила; према томе, дужни смо да примамо страну браћу сагласно са светим Јеванђељем. Јер оно вели: *Подајте, дакле, Цару Царево, а Богу Божје* (Мат. 22, 21). Јер када су браћа присутна, прихватимо их са срдечношћу. А када смо потпуно сами, потребно нам је да туга остане с нама.

А они, чувши то, задивише се јер им је, и пре него што су га упитали, одговорио на све оно што су имали на уму. И прославише Бога.

2. Рекао је ава Пимен ави Јосифу:

– Реци ми, како да постанем монах?

А он рече:

– Ако хоћеш да нађеш свој мир и овде и тамо, за сваку ствар реци: „Ко сам ја?” И немој никога осуђивати.

3. Исти он упитао је аву Јосифа:

– Шта да чиним када ми се приближе страсти? Да им се супротставим или да им допустим да уђу?

Старац му каже:

– Допусти им да уђу и бори се против њих.

Вративши се у Скит, он остане тамо. А када један од

Тивејаца дође у Скит, исприча осталој браћи како је упитао аву Јосифа: „Ако ми се приближи страст, да ли да јој се супротставим или да јој допустим да приђе?” А он му је одговорио: „Немој никако допуштати страстима да приђу, већ их одмах одсецај.” Када је ава Пимен чуо да је ава Јосиф тако одговорио овоме Тивејцу, он устане, дође старцу у Панеф и каже му:

– Аво, ја сам ти поверио своје помисли; и ево, другачије си рекао мени, а другачије Тивејцу.

Старац му вели:

– Зар не знаш да те волим?

Овај одговори:

– Да.

– Зар ми ниси казао: „Реци ми као самоме себи?”

Овај одговори:

– Тако је.

Старац му вели:

– Заиста, ако наиђу страсти па станеш да се натежеш са њима, то те чини поузданијим. Ја сам ти говорио као самоме себи. Међутим, има и оних којима није на корист ни да им се приближе страсти, већ имају потребу да их одмах одсеку.

4. Некакав брат упита аву Јосифа:

– Шта да радим јер нити могу трпети

Старечник

недаће, нити могу радити, нити давати мило-стињу?

Старац му вели:

– Ако већ не можеш да чиниш ништа од тога, држи макар своју свест према ближње-му далеко од свакога зла; и спасићеш се.

5. Причао је неки од браће:

Једном приликом сам у Доњој Ираклији посетио аву Јосифа; а у манастиру беше врло лепа смоква. И рече ми он ујутро:

– Пођи, једи.

А пошто беше петак, ја због поста не пођем. Па станем да га молим:

– За име Божје, разјасни ми моје недо-умице; ти си ми рекао: „Пођи, једи”, а ја због поста не пођох и постидех се због твоје за-повести, јер сам овако промишљао: „Са как-вим наумом ми је старац ово рекао?” Шта је, дакле, требало да чиним, пошто си ми рекао: „Пођи”?

А он рече:

– Оци испрва не говоре браћи оно што је исправно, већ више оно што је погрешно; а ако виде да ови чине оно што је погрешно, не говоре им више што је погрешно, већ истину, знајући да су ови у свему послушни.

6. Рекао је ава Јосиф ави Лоту:

– Не можеш постати монах, ако не поста-неш као огањ који сав пламти.

7. Посети ава Лот аву Јосифа и вели му:

– Аво, по својим моћима вршим своје мало молитвено правило и свој мали пост, и молитву и изучавање Писма и тиховање, и колико ми је могуће чувам своје помисли чи-стима. Шта ми је још чинити?

А старац, уставши, пружи своје руке ка небу а прсти му постадоше као десет огњених пламенова. Па му рече:

– Ако желиш, цео буди огањ.

8. Рече један брат ави Јосифу:

– Хоћу да иступим из општежића и да живим сам.

А старац му каже:

– Седи тамо где видиш да твоја душа на-лази спокоја и да јој ништа не штети.

Рече му брат:

– И у пустињи и у општежићу налазим спокоја. Шта, дакле, треба да учиним?

Старац му вели:

– Ако налазиш спокоја и у општежићу и у самоћи, постави своје две помисли као на какву вагу; па што видиш да ти је души ко-рисније, то чини.

9. Дође неки од старца своје сабрату, како би пошли да посете аву Јосифа, па каже:

– Реци своје ученику да нам припреми магарца.

А овај рече:

– Позови га, и што будеш хтео, он ће учи-нити.

Он упита:

– Како му је име?

Овај одговори:

– Не знам.

А он рече:

– Колико времена си са њим, кад не знаш ни његово име?

Овај одговори:

– Две године.

А он вели:

– Ако ти за две године ниси сазнао име свога ученика, какве ли ја имам потребе да то сазнам за један дан?

10. Окупе се браћа једном приликом код аве Јосифа; и док су седели и постављали му питања, он беше веома ведар и с радошћу им је говорио:

– Ја сам данас цар, јер сам се зацарио над страстима.

11. Причали су о ави Јосифу из Панефа следеће: док је био на самрти, окупе се стар-ци и поседају око њега, а он баци поглед ка прозору и угледа ђавола како тамо седи; па позвавши свога ученика, рече му:

– Донеси ми штап, јер овај мисли да сам остарио и да немам више снаге за њега.

И тек што је узео штап, видеше старци како онај шмугну као псето и несташе.

Старечник

Беседа, Нови Сад 2000, стр. 187 – 192.

ИСТОРИЈАТ ХРАМА СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТА У СИЛБАШУ

Први православни храм у Силбашу подигнут је око 1690. године на месту садашњег сеоског гробља. Храм је био малих димензија, сачињен од дрвета, без звона и звоника. Због подземних вода храм је жестоко пострадао 1755. године, тако да се морало приступити градњи новог храма. Градња садашњег храма посвећеног Светом Јовану Златоустом – у Србији постоји још само једна црква-брвнара, у околини Ваљева, посвећена овом Светитељу – почела је 1755. године и одвијала се у неколико етапа, а завршена је 1759. године.

Храм у Силбашу

Изградња звоника је започета 1786, а завршена 1790. године. Са тако скромним уређењем храм је служио све до 1839. године, када је проширен према истоку за толико колико чини садашњи олтар и половина доле, а продужен и према западу да би се спојио са торњем који је био одвојен од лађе. Тако је храм добио свој данашњи и коначни изглед.

О иконостасу и аутору икона на њему мало се зна. На основу стилских одлика претпоставља се да је настао у другој половини 18. века, а према непотврђеним теоријама осликао га је Јован Исајовић Старији. Тај податак је објављен у *Зборнику Матице српске за ликовне уметности* број 36/2008. Године 1844. цела горња конструкција торња била је покривена лимом, а тек 1902. године постављена је Часна Трпеза. У средини храма налази се гробница првог силбашког пароха. Крст и јабука на торњу подигнути су 1910. године. Храм је кречен 1922, а од темеља до крова реновиран је 1939. године.

Радови су почели 18. јула 1939. године. Стари, оронули свод је порушен и постављен је нов са луковима, направљен је хораш, про-

дужена доле, умиваоник у олтару, нова крстионица, дупла западна и јужна врата, стављен је бакар на торањ и позлаћени крст и јабука. Направљена је нова Часна Трпеза и проширено Горње место. Иконостас је позлаћен, офарбан, а иконе очишћене и обновљене. Направљене су нове стасидије у мушкој припрати и певницама, обновљене су певнице и тронове, Богородичин и архијерејски. Постављен је и амвон који до тада није постојао. Дана 6. августа 1939. године освећени су крст и јабука, што је, по благослову архијереја, извршио парох

Сава С. Стефановић. Освећење и трносање храма је извршио Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј (Ћирић), 13/26. новембра 1939. године.

Силбашки храм краси чудотворна икона Пресвете Богородице. Икона је била својина Срећка Новакова из Силбаша. Кад је храм молован 1922. године, икона је због оштећења нажалост прекривена новом иконом у част Пресвете Богородице.

Сам храм је грађен у барокном стилу и једнобродна је грађевина са правоугаоним, мало извученим певничким апсидама на којима је једини украс пиластар са капителом на крајевима. Бочна платна су без пластике, сем профилисаних оквира са завршецима око прозора. Врло је карактеристичан детаљ на пластици звоника на бочним странама првог спрата. То је неправилна волута и орнамент у облику врха жезла. Апсида је петострана са пиластрима на сучељавању углова, са истим профилисаним капителима. Унутрашња обнова храма, са извршеном хидроизолацијом, извршена је 2006. године.

Презвитер Владимир Марков

Портрети говоре

ВЛАДИКА ГЕОРГИЈЕ ЛЕТИЋ (1872 – 1935)

У другој половини 19. века, у срцу Бачке, на подручју среза Стари Бечеј, рођене су две значајне личности које ће заузимати високе јерархијске положаје у Српској Православној Цркви. Једна од њих је владика Георгије Летић, рођен у самој вароши, а друга, потоњи патријарх Српске Православне Цркве – Викентије Проданов (1950 – 1958), који је рођен у оближњем Бачком Петровом Селу (1890).

Епископ Георгије Летић

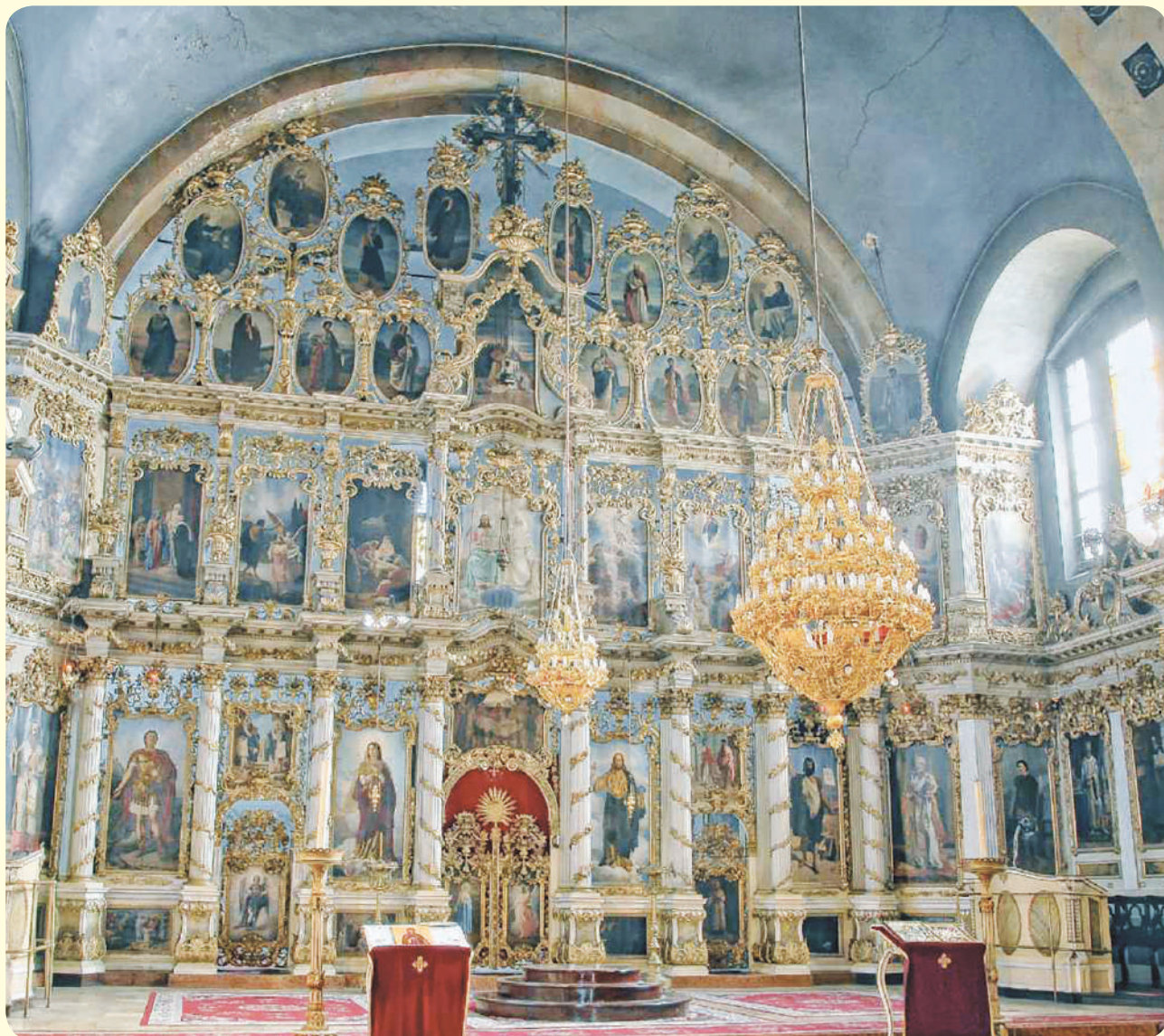
Георгије Летић је рођен у Старом Бечеју 19/31. априла 1872. године, од оца Милоша Летића, учитеља, и мајке Милеве рођене Крстић. Српску народну вероисповедну основну школу похађао је у Старом Бечеју и Бачком Градишту, а гимназију у „Српској Атини“ (Новом Саду). После тога прелази у Темишвар, где похађа мађарску гимназију, а у Новом Саду је матурирао са одличним успехом. Богословију је учио у Сремским Карлов-

цима, а Богословски факултет у Черновицама, где је и докторирао. Године 1897. постаје професор Карловачке богословије и предаје црквено право, катихетику и педагогију. Са успехом се бавио књижевним и научним радом, објављујући своје радове у *Богословском гласнику*, чији је био члан редакције, и у *Летопису Матице српске*. Монашки постриг прима 1895. године у манастиру Беочину. Већ априла 1901. године достигао је степен придворног архимандрита, да би га 27. новембра 1903. године Архијерејски Синод изабрао за епископа темишварског.

После завршеног Првог светског рата, до избора патријарха уједињене Српске Цркве, Георгије Летић је обављао дужност администратора Карловачке митрополије, а једно време и епархија Бачке и Вршачке. Седиште владичанства је пренето из Темишвара у Велику Кикинду, а затим у Велики Бечкерек (Петроград, Зрењанин). Велика је заслуга епископа Летића што је у доба најјачег мађарског удара на српску црквено-школску аутономију 250 српских народних вероисповедних школа на североисточним границама Српства одолело тежњама угарске државне политике за мађаризацијом српске омладине. Његов *Православни хришћански катихизис*, штампан 1900. године у Сремским Карловцима, служио је као уџбеник у свим српским народним школама на подручју Карловачке митрополије. Владика Георгије Летић је отворио средњошколске интернате у Темишвару и Кикинди, јер је од свог оца, учитеља Милоша, наследио љубав према школи и просвети. Епископ Летић је заслужан и за подизање око 100 нових српских вероисповедних школа, и за обнову многих цркава и парохиских домова. Манастири Свете Тројице, Светог Георгија, Златица и Базјаш су такође обновљени свесрдним залагањем епископа Летића. У скоро свим местима поверене му епархије оснивао је српске читаонице и црквена певачка друштва, као и Српску штедионицу у Темишвару. Помагао је оснивање српских земљорадничких задруга, којима је издавао манастирску земљу у закуп.

Портрети говоре

Иконостас храма Светог великомученика Георгија у Бечеју

Године 1929, владика темишварски и великокикиндски др Георгије Летић, прославио је 25 година владичанске службе. Поводом тог јубилеја је основао две нове задужбине – једну од 300.000 и другу од 200.000 динара. Прву задужбину наменио је за подизање епархијског Васпитног дома за средњошколце у Вршцу и Петрограду (подигнути 1934. године), а другу за смештај болесних и изнемоглих свештеника и њихових породица.

Месеца јуна 1929. године Општинско представништво у Старом Бечеју је на свечаној седници прогласило епископа Георгија Летића за почасног грађанина вароши. Ово признање уручено му је месеца септембра исте године. Текст почасне повеље саставио

је протопрезвитер Јован Степанов. За епископа банатског је изабран 1931. године, после сједињења Вршачке епархије са делом Темишварске епархије који је припао Краљевини Југославији. Широм новоуспостављене епархије епископ Летић је обнављао манастире, као онај у Кусићу који су Турци спалили 1788. године. Осим тога, заслугом епископа Летића је у Петрограду (сада Зрењанину) подигнут женски манастир свете Меланије. Овај угледни духовник и заслужни син Старог Бечеја упокојио се 8. новембра 1935. године у Београду, а његови земни остаци почивају у Саборној цркви Светог Николаја у Вршцу.

Вероучитељица Снежана Илић

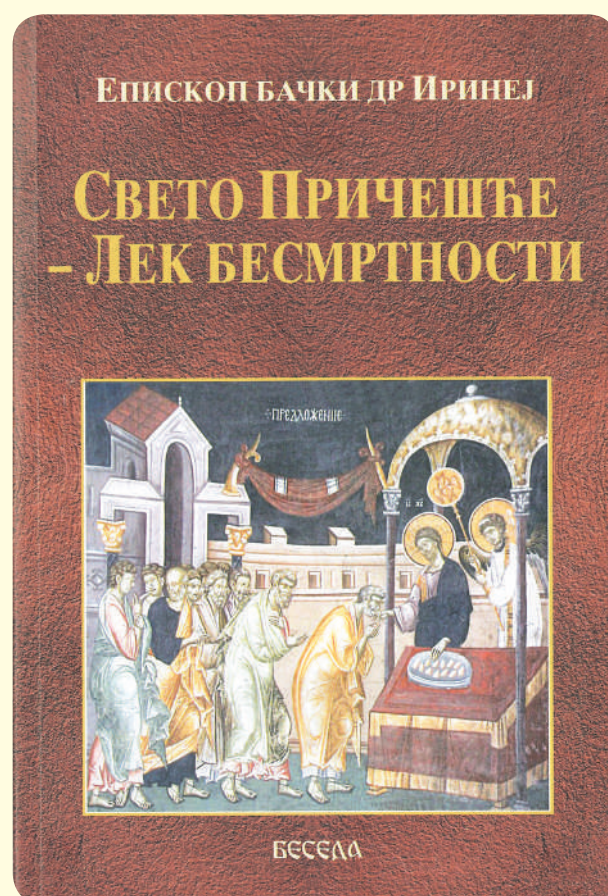
Издавачка делатност

НОВА КЊИГА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА БАЧКОГ др ИРИНЕЈА

**(Епископ бачки др Иринеј, *Свето Причешће – Лек бесмртности*,
Беседа, Нови Сад 2020, 99 стр.)**

Година 2020. несумњиво ће остати забележена у светској историји и запамћена у колективној свести човечанства по пандемији вируса корона (ковид-19). Болести, међусобни ратови, поплаве, пожари и остале природне катаклизме последица су палости и огреховљености и њихов је узрок увек, посредно или непосредно – човек. Болести и природне непогоде присутне су у овоме свету и човеку од момента пада прародитеља, оне непрестано бивају увећаване огреховљеношћу наредних људских генерација, све до наших дана. Када год се јављају побројане пошаст и мање или веће непријатности, њихов први утицај односи се на биолошки живот. Будући да човек није само биолошко, већ и социјално биће, болести и остали негативни елементи постојања осим угрожавања или прекида биолошког постојања (смрт), имају и личне и друштвене последице. Ту поремећеност психосоцијалног карактера најбоље изражава реч – *смутња*. Појава новог, још неиспитаног и непредвидивог вируса кога поједини лекари зову и *савременом кугом*, произвела је различите реакције како на свесветском, тако и на ужем, личном породичном, државном и националном плану. Будући да је Црква у свету (ср. Јов. 17, 11), мада није од света (ср. Јов. 15, 19. и 17, 16), и будући да су чланови Цркве чланови друштва, породице, нације, државе, природно је да се смутња пренела и на поједине чланове Цркве. У том контексту не треба заборавити на чињеницу да завештање Самог Господа Христа, дато светом Апостолу Петру, да Цркву неће надвладати ни врата пакла (ср. Мат. 16, 3), као и реч апостола Павла да је Црква стуб и тврђава истине (ср. I Тим. 3, 15), остају потврђени кроз живот Тела Христовог у Духу Светом кроз двомиленијумски крсни, али и васкрсни ход Цркве током историје. Појава новог вируса збунула је лекаре,

уплашила оне који не умеју да препознају знаке времена (ср. Мат. 16, 8), побудила на лажну храброст и неразумно јуначење себичне назовиревнитеље, који стоје раме уз раме с апокалиптичним заговорницима завера, доласка антихриста и краја света, а уз то су се ускомешали и разновразни душебрижници, чије деноминације и правце је тешко и набројати. Црква је пак нови вирус дочекала, као и сваку историјску згуду и незгуду – смиренним богочовечанским реализмом.

Како у прошлости, тако и сада: на недоумице у вези са појавом новог вируса и за функционисање црквеног живота одговоре и мишљења су дали многи оци и црквени делатници, при чему се показала и разлика

Издавачка делатност

у мишљењима чији је корен у различитом поимању живота Цркве и њеног учења. У мноштву различитих реакција и мишљења својом свеобухватношћу, концизношћу и јасним предањским, црквеним духом истиче се књига Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког др Иринеја под насловом *Свето Причешће – Лек бесмртности*. Ово по обиму сажето, али садржајем веома богато дело, најпре је објављено у електронској верзији на интернету, под називом *Свето причешће – извор здравља или извор болести?* Овај, слободно можемо рећи богословско-пастирски трактат, иако га сâм аутор у свом смирењу назива скромним списом (стр. 41) и скромним казивањем (стр. 98), садржи, поред увода и закључка, још десет јасних и сажетих поглавља у којима се јасном богословском аргументацијом, разумљивим и прецизним језиком, чистим и лаконским стилем, разматра насловљена тема у свим њеним аспектима. У уводном поглављу Преосвештени аутор, ослањајући се на Свето Писмо, своје разматрање започиње од чињенице која се, нажалост, у неким богословским круговима свесно или несвесно превиђа, а то је да Црква постоји као Евхаристија, односно да је идентитет Цркве – само њено Ја – литургијско богослужење које означава живи живот у искуству евхаристијског општења. У другом поглављу које носи наслов *Света ложица („кашичица“)* – измишљени проблем писац најпре напомиње чињеницу да је немогуће причестити се „из једне Чаше и од једнога Хлеба“, без контакта са другим људима. Ово је сасвим разумљиво с обзиром на то да Причешће представља заједницу не само са Богом Којим се причешћујемо, него и најтешње сједињење са осталим причасницима, односно учесницима и самим тим и заједничарима у Тајни Христовој. Владика такође инсистира и на правилној употреби термина за кашичицу којом се причешћујемо, а њу би требало исправно звати „света ложица“. У овом поглављу владика Иринеј се осврће и на противљења и медијску хајку на Цркву Христову од стране одређеног дела јавности коју одређује као „најновији облик гоњења Цркве, незабележен у њеној историји, под маском

бриге о људима“ (стр. 15). Да је наш Владика у праву, јасно је свакоме ко прати штампу и разне објаве на друштвеним мрежама. Доброг познаваоца историје хришћанске Цркве то незнавено, често и злонамерно карактерисање мисије Цркве, неодољиво би подсетило на времена римских царева Нерона, Марка Аурелија и Домицијана. Само је још недостајало, и мало је фалило – а то би био врхунац ироније и безумља – да се Црква, односно хришћани, прогласе узроком појаве пошаста, како је то бивало у време поменутих римских царева. Ово поглавље аутор закључује јасним тврђењем да се ми у светом Причешћу реално и истински, а не привидно сједињујемо са Христом. У наредном поглављу износе се искуствени докази из црквенопастирске праксе да свето Причешће никад није преносилац заразе. Аутор полази од премисе да се нико није заразио причешћујући се, наводећи притом и конкретне примере међу свештенослужитељима који су причешћивали болесне и заражене не само у нашој помесној Цркви, него и у Грчкој, Молдавији, па чак и у Кенији и притом су живели дуго и били веома крепки и здрави и у дубокој старости. Затим следи поглавље у коме се излаже богословско утемељење црквеног искуства, при чему Преосвештени владика наводи опширне примере из саопштења и реакције највиших црквених тела и интервјуа појединих угледних епископа, који су се појавили као пастирска реакција на духовне последице појаве вируса корона. Затим следе поглавља *Свето Причешће – историјска и есхатолошка реалност* и *Богослужбени аргументи да свето Причешће јесте Лек бесмртности* – сада и увек у којима аутор поентира повезаност богословља, вере и живота Цркве (стр. 47, 54), доказујући све наведено изводима из богослужбених текстова. Говорећи о Причешћу као Леку бесмртности, Владика даје и тумачење значаја свете Тајне јелеосвећења (стр. 53). Посебно је по значењу дубок и вишеслојан други одељак на 54. страни где се говори о равнотежи и повезаности историјске и есхатолошке перспективе у богословљу. О инфериорном односу појединих теолога према науци, који стварају неравноправан и, како аутор оштроумно

Издавачка делатност

тврди, сервилан однос теологије према науци – онако како се наука данас поима, а то је поимање итекако дискутабилно – говори се у поглављу под насловом *Богословско-научна симфонија о светом Причешћу*. Важна примедба у овом поглављу односи се на метод истраживања који се дијаметрално разликује особито у природним, а и у друштвеним наукама с једне стране, и у теологији, с друге стране. Иако оне прве истражују искључиво чулну стварност, а теологија натчулну и због тога међу њима не би требало да буде сукоба, ипак у новијим истраживањима појединих физичара има указивања, како подсећа владика Иринеј, и на метафизичка питања (стр. 59). У сваком случају, сукоб између вере и науке је исконструисани феномен и представља застарело идеолошко застрањење, које повремено поново искрсава у криптоатеистичком облику. Разматрање чињенице да свето Причешће јесте на исцељење душе и тела, али да може бити и на суд или осуду, тема је наредног поглавља, осмог по реду. Дејство светог Причешћа биће активно само и уколико причасник има делатну веру, која се кроз љубав пројављује, о чему се на овом месту износи мноштво примера из Светог Писма Новог Завета. У деветом поглављу Владика расуђује о исказу једног епископског саопштења да не треба кушати Бога у вези са савршавањем богослужења и Причешћа у току пандемије. Драгоцена сведочанства медицинских радника о апсолутној немогућности заразе путем светог Причешћа тема су поглавља *Шта кажу верујући и други представници науке и „струке“* где, између осталог, нарочито привлачи пажњу општи закључак који је на основу десетина научних расправа донео професор др Јован Кондурас, а то је да се „Причешће и патогене појаве међусобно искључују“ (стр. 84). У претпоследњем одељку аутор богословски истанчано промишља о односу светог Причешћа и начела икономије по питању начина причешћивања. Начело икономије је изузетак, а не правило и било какво одступање од уобичајеног начина причешћивања, како владика Иринеј с правом истиче, имало би и психолошке последице у погледу слабљења вере, а самим тим и сејања страха

код чланова Цркве. Са друге стране, желећи да сачува читаоце од друге крајности, писац трезвоумно просуђује да је опасност од вируса реална, али да се опасност од заразе не може доводити у везу са светим Причешћем. У закључку, констатујући да је ситуација са вирусом корона постала основ за друштвено-политичку злоупотребу и угрожавање права верника, кроз грубо мешање у унутрашња питања Цркве, писац образлаже циљ писања и даје коначну поуку и поруку која представља охрабрење и, у исти мах, позив на опрезност и одлучност: „Приносећи Богу свете Дарове – а преко њих и сами себе, и једни друге, и сав живот свој – као бескрвну Жртву за живот и спасење света, стојмо са страхом и добро чујмо шта Дух Божји говори Црквама! Горе срца! Заблагодаримо Господу!”

Књига Преосвештеног Епископа бачког Иринеја, поред свог основног циља исказаног у наслову, истовремено је и позив и призив да се у времену пандемије и свако од нас појединачно, и као друштво у целини, замислимо над сопственим делима како бисмо познали време у које смо похођени (ср. Лук. 19, 44) и како бисмо и на природне непогоде и пошасте гледали јасним сагледавањем, онако како се најјасније види – духовним очима.

Овим излагањем покушали смо да дамо само летимичан приказ богословско-пастирског промишљања владике Иринеја о Причешћу као Леку бесмртности. Узимајући у обзир рефлексивност Владичине мисли и ставова, који дијалошки постављени омогућавају даље разматрање у добро усмереном правцу, сматрамо да је могуће и потребно извршити дубљу и опсежну богословску анализу изложених ставова. На овом месту и из пера потписника ових редова, то ипак није ни могуће ни потребно. Иако је у горенаведеним редовима много тога изостављено, свесно и несвесно, што је неминовно довело можда и до погрешних уопштавања, позивамо читаоце да се у изузетност изложеног штива увере проницљивим читањем, прочитавањем и ишчитавањем (не и у-читавањем) опет, наново и много пута.

Протојереј Игор Игњатов

Из школске клупе

НЕМАЊИЋИ, НАШИ ПРЕЦИ

Прохладно фебруарско јутро. Газим промрзлу траву. Удишем леден ваздух. Преда мном – импозантна грађевина. Црне ризе монаха мешају се са сивкастобелим, беспрекорним зидовима манастира. Био је унутра. Добротвор. Родоначелник. Светитељ. Својим вечитим сјајем одисала је Студеница.

Колико дуго ми постојимо? Чијом земљом ходамо? Ко је толико велик да једном народу остави оно што је нама остављено? Хладни бели зидови чували су одговоре. Стајали су чврсто и усправно, досежући небо. Чували су у себи приче. Чували су у себи историју. Ветар није дувао на овом месту. Само тихи шапат, сазнање. Овај манастир је подигао светитељ. Монах. „Свети Симеон” – говорили су зидови.

Ктиторска фреска са надгробним саркофагом светог Симеона, Манастир Студеница

На овим просторима некада је настајала српска држава. Паралелно, настајала је и најпознатија српска династија – династија Немањића. „Можемо ли им икада одати до-

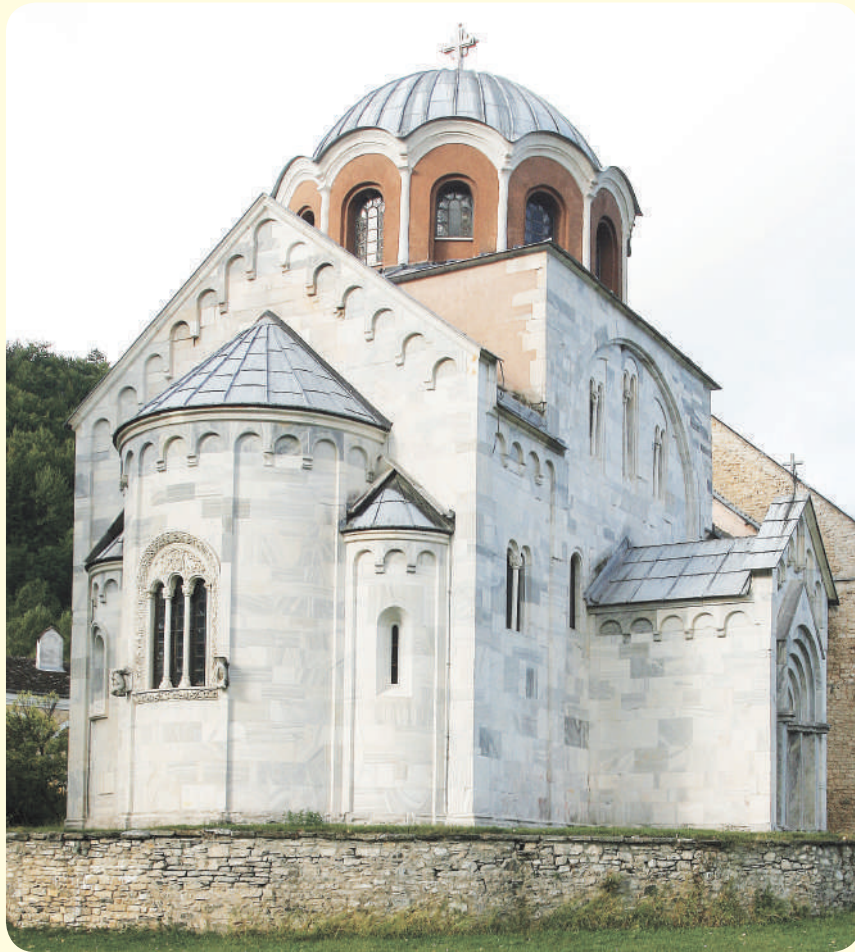

Светородна лоза Немањића, Манастир Дечани

вољну почаст”, мислио сам. Наше славословље, њихова света имена на нашим уснама, њихови ликови на нашим фрескама, приче о њима у нашим књигама. Ко су они? Они јесу наши преци. Династија светаца. Династија задужбинара. Династија праведника. Лоза чије гроздове бере наш народ, чије вино пију добротворитељи. Стефан Немања је ујединио наш народ када је то било најпотребније. Његов син, Растко, замонашио се и постао Сава. Никада до тада није, и никада од тада неће бити човека који ће свој народ љубити као Свети Сава. Захваљујући њему, данас можемо да кажемо да имамо самосталну Цркву. Црква од тада, па и данас, осам стотина година касније, хуманизује наш народ. Продуховљени смо, наслеђујемо Предање и почаст коју носи самосталност једне Цркве, што никако не би

Из школске клупе

Манастир Студеница

био случај да није било Светога Саве. Свети Сава је уједно и творац *Житија Светога Симеона*, првог српског књижевног дела. Цар Душан проширио је нашу државу и учинио да се многе књиге преведу на српски језик. Краљ Владислав подигао је манастир Милешеву, чија фреска – *Бели Анђео* – и дан-данас обилази свет. Ова династија је у нашој земљи подигла огроман број цркава и манастира, при којима су осниване школе и у којима су се преписивале књиге. У Студеници је, од стране Светога Саве, састављен и *Студенички титик*, први документ који декларише правила манастирског живота. По много чему су Немањићи били први и зато их се данас поносно сећамо и хвалоспевимо њихова дела.

Ушао сам у манастир. Мирис тамјана пловио је кроз ваздух. Пријатна тишина,

осетна нежност. „Испуњеност ваздуха духом целог народа”, мислио сам. Овде је све почело. Овде почива велики родоначелник лозе Немањића. Династију је зачео као владар; сада почива као светитељ.

Управо та династија је оно што чини стуб и окосницу српске средњовековне културе. Када бисмо морали издвојити породицу која најбоље симболизује Србију и цео српски народ, то би засигурно били Немањићи. Успоставили су наш идентитет, представили нас целој Европи и учинили нас једном сложном заједницом која живи као целина у сопственој држави. Наша самосвест не би била иста без Немањића. Не бисмо се молили Богу на српском језику без Немањића. Без Немањића, никада не бисмо били оно што данас јесмо. Свети Сава је бдео над манастиром са зида.

Посматрао је народ који је ту био присутан. Свој српски народ. Игра сјаја у његовим очима. Неописива топлина једноставног, а тако сложеног погледа. Осећај смирености негде у дубини душе. С десне стране олтара, почивао је светитељ. Родоначелник. Отац, над којим је стално бдео син. И тада сам, тог двадесет шестог фебруара, одлучио да руком пређем преко белог мермера од кога је саркофаг био израђен. Прелазио сам преко савршено углачане површине; прелазио сам преко планина; прелазио сам преко житних поља; прелазио сам преко градова; прелазио сам преко цркава и манастира; прелазио сам преко свог народа; прелазио сам преко историје. Безбрижно сам посматрао, ту, пред собом, темељ српске државе – родоначелника династије са којом смо и ми почели.

Матеја Вуковић II-9
Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад

Рад је 2020. године награђен првом наградом на литерарном конкурс *Светосавље и наше доба*.

Актуелности

Празник Преподобног Јустина Ћелијског у манастиру Ћелијама

Овогодишња прослава празника Преподобног Јустина Ћелијског у манастиру Ћелијама, у недељу, 1/14. јуна 2020. године, протекла је у знаку сабрања у молитви и славословљу Господа и богомудрог подвижника и богослова, који је у овој светињи служио преко три деценије. Свету архијерејску Литургију у заветном храму Оца Јустина служио је Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј, а саслуживали су Преосвећена господа епископи шабачки Лаврентије, администратор Епархије ваљевске, и мохачки Исихије, викар Епископа бачког, као и свештенство из више епархија Српске Православне Цркве.

Са свете Литургије у манастиру Ћелијама

У својој беседи после прочитаног јеванђелског зачала, Епископ бачки Иринеј је истакао следеће: „У јеванђелском одељку који смо чули, говори се о Господу Христу као Добром Пастиру Који живот Свој полаже за Своје стадо. То се односи и на истинске пастире Цркве, који – угледајући се на Пастиренаачалника Господа Исуса Христа – понављају Његов подвиг у свом животу и делању. Као што угодници Божји својим животом прослављају Господа, тако и Господ њих прославља светошћу. Међу светима које данас прослављамо јесу и свети Јустин Философ, ранохришћански мученик, и наш старији савременик и дугогодишњи духовник Ћелијске обитељи, свети Јустин Ћелијски. Осим што је одржао много непрелазних беседа и написао много стра-

ница које ће хранити наш верни народ, многе православне, али и неправославне народе на чије језике се његова дела преводе, свети Јустин Ћелијски је био мученик по своме духу и по својој савести, истински исповедник вере, спреман, ако затреба, и живот свој да положи за Доброг Пастира Христа и за Његово стадо. Ава Јустин је током целог земаљског живота чинио дела Христова. Имао је и бескрајно смирење, које имају сви свети. Поред великог дела, остало је његово живо присуство, да буде молитвени заступник свима нама, баш како се молио за све људе и сву творевину Божју. Право је чудо да је Бог једном малом, напаћеном и ратовима десеткованом народу подарио такве људе као што су свети Јустин Ћелијски и свети Владика Николај. Ваљевски крај, поред ових новопросијављених светитеља, благословен је и другим истакнутим пастирима, попут блажене успомене владике Јована Велимировића, владике Лаврентија и недавно преминулог владике Милутина”, нагласио је у својој беседи Епископ бачки Иринеј.

У светој Литургији учествовало је више хиљада верника из различитих крајева Србије, али и ван њених граница. После отпуста свете Литургије, извршен је чин благосиљања славских дарова, а затим је Епископ шабачки Лаврентије заблагодарио Епископу бачком Иринеју на принесеним молитвама и, у име свештенства Епархије ваљевске, даривао га панагијом, поводом тридесетогодишњице његове архијерејске службе. Честитајући јубилеј Епископу бачком, владика Лаврентије је рекао: „Нека Вам Господ дâ здравља и снаге да издржите у свом неуморном пастирском послу, и да помажете браћу архијереје својим великим искуством и својом неуморном активношћу.” Узвративши благодарјем, владика Иринеј је подсетио на пастирску бригу владике Лаврентија за верни народ, честитајући празник својим саслужитељима, игуманији Гликерији са сестринством манастира Ћелија, и свима који су се у част светог Аве Јустина сабрали у светињи на обали Градца.

У наставку празничног дана уприличена је свечана академија, а потом је, трудом сестринства Ћелијске обитељи, приређена трпеза љубави за све присутне.

Актуелности

Владика Иринеј посетио манастир Тумане

Епископи Иринеј и Игнатије
са братством манастира Тумане

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј посетио је манастир Тумане у суботу, 20. јуна 2020. године, у пратњи домаћина, Епископа браничевског г. Игнатија. Преосвештену господу епископе дочекао је игуман тумански Димитрије са братством манастира. Епископ Иринеј је целивао мошти светитеља Зосима и Јакова, и поклатио се чудотворној икони Пресвете Богородице. Са благословом владике Игнатија, игуман Димитрије је Епископу бачком др Иринеју уручио на дар честицу моштију преподобног Јакова Туманског.

Епископ бачки др Иринеј учествовао у раду редовне изборне Скупштине Матице српске

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј учествовао је у раду изборне Скупштине Матице српске, 129. по реду, одржане 27. јуна 2020. године, у Српском народном позоришту у Новом Саду. Свечаном раду Скупштине присуствовао је Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Исихије.

На дневном реду Скупштине разматран је извештај о четворогодишњем раду најстарије српске књижевне, научне и културне институције, као и установа које се налазе под окриљем Матице српске. У раду изборне Скупштине учествовало је укупно 298 чла-

Епископи Иринеј и Исихије са проф. др Драганом Станићем, председником Матице српске

ва Матице српске. Скупштина је бирала нове чланове органа – Председништва, Управног одбора и Надзорног одбора, а потврдила је пријем нових редовних и чланова сарадника.

Прослава Видовдана у Светосавском храму у Новом Саду

У недељу трећу по Педесетници, 15/28. јуна 2020. године, на празник Видовдан, Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј началствовао је на светој архијерејској Литургији у Светосавском храму у Новом Саду, а саслуживали су Епископ мохачки господин Исихије, новосадски свештеници и ђакони.

Беседећи после прочитане јеванђелске перикопе, владика Иринеј је казао да о Косовском боју обично говоримо као о давном догађају, али да је то догађај који и данас траје, који није завршен. „Наша историја ће и у будућности бити обележена и косовским стра-

Са свете Литургије у Светосавском храму
на Бистрици, Нови Сад

Актуелности

дањем, али и славом мучеништва и духовном победом над свим непријатељима – видљивим и невидљивим. Свети великомученик кнез Лазар није ишао у рат да би освајао туђе земље и народе, нити из мржње према било којем другом народу, али је ишао да живот свој, ако треба, положи за светињу вере православне. Није Свети кнез Лазар – како неки међу нама мисле, посебно самозвана интелектуална елита – национални мит од којег ми правимо црквени култ. Све је пре истина него такво схватање. Напротив, ми прослављамо чисто духовни догађај и духовну победу. Поред светиње вере ту је било питање одбране људских живота, од детета до старца. Свети кнез Лазар полази не да буде поражен него да победи, али је спреман на сваки исход. Зато народни песник, потпуно у духу Јеванђеља, схвата да је то била битка и опредељење за Царство небеско. Зато ми славио Видовдан: то није пораз – то је победа; то није само историјски догађај – то је духовни подвиг”, навео је Епископ бачки Иринеј и додао да од нас умногоме зависи да ли ћемо бити на духовном путу светог кнеза Лазара и Светог Саве. „На путу Завета наших предака који су били спремни да на страшном месту стоје и да се боре за вечне и непролазне вредности – за светињу вере и живота. На нама је да се увек молитвено обраћамо светоме кнезу Лазару, да верујемо да бој на Косову – пре свега на духовном бојном пољу, али и на све могуће друге начине – није завршен и неће бити завршен ако ми будемо верни Господу Христу и Косовском и Светосавском Завету”, нагласио је владика Иринеј.

После заамвоне молитве, епископи Иринеј и Исихије служили су парастос свим нашим војводама и војницима који су свој живот положили за веру и отаџбину, од Косовског боја до данас.

Уведен у дужност настојатељ параклиса на Успенском гробљу у Новом Саду

У недељу четврту по Педесетници, 22. јуна / 5. јула 2020. године, протојереј-ставро-

фор Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први, служио је свету Литургију у параклису Рођења Часног Претече на Успенском гробљу у Новом Саду. Проти Миливоју су саслуживали протонамесник Милорад Мировић и ђакон Александар Билић.

Увођење у дужност настојатеља параклиса на Успенском гробљу

После читања одељка из светог Јеванђеља, архијерејски намесник новосадски први је изговорио надахнуту беседу о вери римског капетана. Пред свету Тајну Причешћа прочитана је одлука Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја, којом је отац Милорад именован за настојатеља параклиса на Успенском гробљу. Честитајући оцу Милораду постављење на дужност настојатеља параклиса, прота Миливој је изразио наду да ће у будућности наведена парохија добити и нови храм.

Прослава Ивањдана у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј началствовао је на светој архијерејској Литургији на празник Рођења светог Јована Крститеља, 24. јуна / 7. јула 2020. године, у Светогеографијевском храму у Новом Саду, а саслуживали су свештеници и ђакони.

Беседећи по прочитаној јеванђелској перикопи, владика Иринеј је рекао да је свети Јован Крститељ врхунац старозаветних пророка и праведника. „Сви старозаветни пророци и праведници су – кроз копрену векова – наслућивали, назирали, предосећали лик долазећег Спаситеља, а он је не само имао тај пророчки дар да види унапред у будућност, него

Актуелности

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним свештеником Слободаном Ђурђићем

је удостојен, као представник свих праведника и пророка Старога Завета, да и лично види и сусретне Христа. Он је и носилац свих подвига новозаветног човека, хришћанина. Он први проповеда да је Христос истинити Бог и истинити човек. Он страда, жртвује свој живот као сведок правде и истине Божје у пуноћи откривене у Христу, и због тога бива посечен у тамници од цара Ирода, који је тада владао тим делом Палестине, навео је Епископ бачки г. Иринеј. Такође, Преосвећени владика је додао да данашњим празником прослављамо рођење онога који нам наговештава Рођење Христа Спаситеља. „Њему се обраћамо молитвено да и нама буде заступник и молитвеник пред Богом. Радујемо се што имамо пред собом дивни узор за наш живот – узор можда недостижан за већину нас, али има људи и у нашем времену који живе слично животу светог Јована Крститеља. Има људи у сваком нараштају, па и у нашем, који понављају собом и у себи његов подвиг и који су његови саподвижници. Он није само пример за углед, он је и наш путовођа ка Христу. Као што је сâм он смисао свога живота видео у томе да претходи Христу, да Га проповеда и прориче, да Га следи верно – тако и ми треба да идемо целог живота у сусрет Господу Христу, да за Њега живимо, да Њему верујемо, да Њега љубимо већма него било кога или било шта у свету, и онда ћемо добити макар делић оне благодати којом је био испуњен свети Јован”, нагласио је владика Иринеј.

У току свете Литургије, Епископ бачки Иринеј је рукоположио ђакон Слободана Ђурђића у чин презвитера.

Прослава 230 година Светојовановског храма у Сомбору

На празник Рођења светог Јована Претече, 24. јуна / 7. јула 2020. године, житељи Сомбора свечано су прославили престони празник истоименог храма који ове године обележава 230 година од изградње. Прослављање празника отпочело је свечаним празничним бденијем, на којем је начествовао протонамесник Срђан Нешић, парох Светојовановског храма у Сомбору. После бденија, у порти храма је уприличен културно-уметнички програм посвећен 230-годишњици наведене светиње. У програму су учествовали: Српски православни црквени хор „Свети цар Константин и царица Јелена”, Градска културно-уметничка друштва „Сомбор” и „Раванград”, као и Дечја појачка група при храму Светог великомученика Георгија, док је духовну поезију читала Тања Недељков. Свечаност је приређена у организацији Црквене општине сомборске.

На Ивањдан, на светој Литургији начествовао је протонамесник Саво Николић,

Благосиљање славских дарова у порти Светојовановског храма у Сомбору

Актуелности

архијерејски намесник сомборски, а саслуживали су сомборски свештеници и два ђакона. Појали су полазници Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин“ из Новог Сада. Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, отац Саво је поучио верни народ о мисији светог Јована Претече. „Поред првопрестоног празника, прослављамо и један значајан јубилеј – 230 година од освећења овога храма. Сећајући се светог цара Уроша, чије су мошти овде једно време почивале, потом српског мученика проте Димитрија Бокшана, ми хришћани морамо бити поносни на историју ове светиње. Наша одговорност није мала и није мања него што је била одговорност наших предака. Она нас обавезује да – поред чистога срца, молитвеног вапаја и свих дарова које нам Господ благосиља – чувамо оно што су нам преци оставили”, нагласио је архијерејски намесник сомборски. После опхода око храма, служен је помен свештенослужитељима и ктиторима храма, а потом су благосиљани славски дарови, које је принео господин Славољуб Шиђански са породицом.

Празник Сабора светог архангела Гаврила у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј служио је свету архијерејску Литургију на празник Сабора светог архангела Гаврила, 13/26. јула 2020. године, у Светогеоргијевском храму у Новом Саду, а саслуживали су свештеници и ђакони.

Беседећи после прочитаног јеванђелског одељка, владика Иринеј је рекао да Бог слободу, коју нам је дао, не пориче и никада никоме себе не намеће. „Када бисмо били поробљени и приморани да прихватамо Господа онда не би било вере, не би било нашег подвига, нашег учешћа на путу спасења. Господ нас спасава тако што Он врши Домострој спасења, Он је тај Који је Спаситељ, али не без нас, а поготову не против нас. И данас смо овде у празничном расположењу упркос свим искушењима нашега времена – наше душе и наша срца се радују због ове благода-

Света архијерејска Литургија у Саборном храму
у Новом Саду

ти и човекољубља које Господ штедро излива на све нас. Сви знате колики је страх и колика је опасност и невоља наших дана због вируса, али ни много веће опасности и демонске силе, ни сâм сатана, ни ништа не може Цркви Божјој одолети, нити Господу. Христос, Који нам даје Себе у светом Причешћу, сигурно да не може бити опасност по људе, као што смо слушали потпуно избезумљене речи и са малих екрана и из других медија. Треба пазити, треба се чувати, треба водити рачуна о себи и о своме здрављу, али знати да је Један, Први и Последњи, Лекар душâ и телâ наших – то је Христос Господ”, навео је Епископ бачки г. Иринеј.

Слава Светоархангелског манастира у Ковиљу

Његово Преосвештенство Епископ мачки г. Исихије служио је свету архијерејску Литургију у Светоархангелском манастиру у Ковиљу, 13/26. јула 2020. године, поводом славе те свете обитељи – Сабора светог архистратига Гаврила.

Владици су саслуживали монаси Светоархангелске обитељи. После читања је-

Благосиљање славских дарова
у Светоархангелској обитељи у Ковиљу

Актуелности

ванђелског одељка, Епископ мохачки је беседио о значају ангела и архангела Гаврила за наше спасење. „Многи манастири су посвећени светим архангелима. Знамо да монаси у свом подвигу подражавају анђелима, да они личе на те бестелесне силе и да се код истинских монаха може видети смисао те речи да је човек привремено мањи од анђела, јер остварени и испуњени монаси могу да се сасвим рачунају као равноангелни. У Предању се каже да су анђели узор монасима који, у својем подвигу и у својој молитви, могу да докуче мало од те анђеоске природе и славе, а потом монаси стоје као узор осталом верном народу у Цркви”, навео је владика Исихије.

После заамвоне молитве Епископ мохачки је благословио славске дарове и честицао славу манастирском братству, преносећи благослове и молитве њиховог духовног пастира, Епископа бачког г. Иринеја.

Књига владике Иринеја на дар верном народу Ваљевске епархије

На празник Светог великомученика Пантелејмона, 27. јула / 9. августа 2020. године, у храму Васкрсења Христовог у Ваљеву служена је света Литургија, а потом је у просторијама Кола српских сестара „Преподобна Мати Евгенија” приређена трпеза љубави. У име братства храма, отац Александар Филиповић је присутнима уручио књиге *Свето причешће – Лек бесмртности*, дар аутора Преосвештеног Епископа бачког господина др Иринеја.

Књига *Свето Причешће – Лек бесмртности*

Представљајући верном народу дело владике Иринеја, отац Александар је истакао: „Свестрани ерудита, духовно рођен у ваљевским Ћелијама крај богомудрог оца Јустина, владика Иринеј је сабрао фундаментална богословска учења о светој Тајни неопходној за спасење сваке душе, поткрепивши их мноштвом примера из богослужбене праксе Православне Цркве кроз историју. Владика Иринеј објашњава да је света Тајна Причешћа од памтивека била и остала извор здравља (и телесног и духовног), и да су јој, као таквој, приступали и приступају свештеници и верници, без обзира на то да ли су у том тренутку од нечега боловали или не. Реч је о свеколико корисном штиву, које би данас сваки хришћанин требало да прочита и подели са својим ближњима. Вредност ове књиге је непроцењива. Она говори о ономе што је центар хришћанског живота, центар Литургије – светом Причешћу. Епископ бачки г. Иринеј је у овој књизи приказао историјски пресек о светом Причешћу, изложио проблематику причешћивања и много тога вредног за све нас”, нагласио је отац Александар, истакавши да је владика Иринеј у право време написао ову књигу и подарио је верном народу Ваљевске епархије.

Празник Преображења Господњег у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј началствовао је на светој архијерејској Литургији на празник Преображења Господњег, у среду, 6/19. августа 2020. године, у Саборном храму у Новом Саду. Преосвештеном владици Иринеју су саслуживали: Епископ мохачки г. Исихије, свештеници Саборног храма и новосадски ђакони.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Епископ бачки г. Иринеј је говорио о значају празника Преображења Господњег. „Данашњи велики Господњи празник познат је као празник Преображења Господњег. Христос је Оваплоћени Бог Који је постао човек и ушао у нашу историју да би

Актуелности

спасао човека, да би уништио триптих зла – грех, смрт и ђавола – да би нас вратио у првобитно стање чистоте и боголикости, али и да би нам подарио и више од тога, а то је управо вечно блаженство, вечна радост и искуство вечног гледања Бога, вечне заједнице са Богом. Само кроз Христа и у Христу могућно је истинско општење са Богом или боговиђење, које није обично, физиолошко виђење. То виђење је духовно, благодатно, натприродно, које Бог дарује и које није могућно по било каквој људској способности и снази, него једино по дару Божјем, који се не даје свакоме, него онима који истински љубе Бога. Зато

Благосиљање новог рода винове лозе
у Саборном храму у Новом Саду

сви свети кроз историју Цркве имају ово исто искуство виђења Христа у слави, које су имали апостоли на гори Тавору. Данас се у празничним песмама наглашава да је догађајем Преображења Господ Исус Христос хтео да охрабри Своје ученике да схвате шта је Његово добровољно страдање за живот света, и да покаже зашто је Он дошао на земљу – да донесе Царство Божје. У догађају Преображења Христос показује праву људску природу – ону за коју је намењен човек и на коју је призвано свако људско биће. Зато је Он дошао на земљу да се преобрази, не ради Себе, него ради нас људи; да буде, како је рекао свети старац Јустин Ћелијски, *Живи Подсетник* ученицима и људима на шта су призвани, шта је циљ нашег живота и нашег пребивања у Цркви Божјој – да постанемо једно са Њим, и да то искуство непосредне заједнице са Христом у све-

тлости нетварној буде садржај нашег живота кроз сву вечност. Врхунац искуства заједнице са Живим Богом овде на земљи јесте у светој Литургији, у светом Причешћу, у којем се – под видљивим хлебом и вином – причешћујемо, постајемо заједничари са Сâмим Христом и, кроз Њега, са Светом Тројицом. Овај празник је не само подсетник или указивање на смисао нашег живота, него и непресушни извор духовне, благодатне снаге – силе Духа Светога, без које не можемо проћи кроз двери вечног живота. Нека би Преображени Господ помогао свима нама да се наше биће, наша срца, наше душе, наше савести увек преображавају на путу добра, врлине, љубави и свега онога што нас чини учесницима у гледању славе Божје у Личности Христовој”, истакао је владика Иринеј.

После заамвоне молитве, епископи Иринеј и Исихије су, према устаљеном и благословеном поретку, освештали нови род винове лозе.

Празник Успења Пресвете Богородице у Саборном храму у Новом Саду

На празник Успења Пресвете Богородице, у петак, 15/28. августа 2020. године, Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј служио је свету архијерејску

Епископ бачки Иринеј са новорукоположеним
свештеником Миладином Божиловићем

Актуелности

Литургију у Саборном храму у Новом Саду, уз саслужење Епископа мохачког г. Исихија, свештенства и ђаконâ Епархије бачке.

Епископ мохачки Исихије са новорукоположеним ђаконом Милованом Крстићем

У својој архијерејској беседи после прочитаног јеванђелског одељка, Преосвештени владика Иринеј је истакао да се сви догађаји из живота Пресвете Богородице посебно прослављају. „Празник Успења Пресвете Богородице је празник њеног уснућа, када она напушта овоземаљски свет и живот, и прелази у живот вечни, у заједницу и наручје свога Сина и Господа. Дан упокојења светих се слави као дан њиховог истинског рођења, јер смрт није прелазак у ништавило, небиће, непостојање, него је прелазак душе из тела у Царство Божје. То посебно важи за празник Успења Пресвете Богородице. Она је – будући истинско, најчистије, најсветије људско биће – нова Ева, нова истинска Мати Живота. Њена смрт је прелазак из смрти у живот – животворна смрт. То се истиче у црквеним песмама данашњег празника. Пресвета Богородица није остала телом у гробу, него је Бог на посебан начин њу прославио: Господ је на чудесан начин њено тело, после тродневног почивања у гробу, узео к Себи на небо. У кондаку празника се каже да тело оне која је родила Живот – Господа Исуса Христа – гроб и смрт нису могли да задрже, него је она представљена из смрти у живот. Зато и ми, молитвено се обраћајући

Пресветој Богородици, као Мајци свих нас, уверени смо да Њена материнска љубав као невидљиви омофор закриљује цео свет и сву Божју творевину, и – преко Ње – свака наша молитва допире до Господа”, нагласио је Епископ бачки Иринеј, уједно честитајући празник верном народу, а посебно парохијанима Светоуспенског храма у Новом Саду, који су прославили храмовну славу.

У току свете Литургије, Епископ бачки г. Иринеј је рукоположио ђаконa Миладина Божиловића у чин презвитера, а Епископ мохачки г. Исихије је рукоположио катихету Милована Крстића у чин ђаконa.

Уведени у дужност свештенослужитељи Епархије бачке

Оџаци – У навечерје оданија Преображења Господњег, 12/25. августа 2020. године, вечерњим богослужењем у храму Спаљивања моштију Светога Саве у Оџацима началствовао је протонамесник Саво Николић, архијерејски намесник сомборски, уз саслужење протопрезвитера Стевице Илића, архијерејског намесника бачкопаланачког. После отпуста, отац Саво је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, којом се за новог пароха и архијерејског намесника оџачког поставља

Увођење у дужност
новог архијерејског намесника оџачког
протојереја Владислава Пајића

Актуелности

протопрезвитер Владислав Пајић, досадашњи парох кулски. Протонамесник Саво Николић пожелео је срећу оцу Владиславу у будућем пастирском раду и захвалио је оцу Стевици на досадашњем труду у администрацији архијерејским намесништвом оцачким. Добродошлицу новом пароху, сабрату и архијерејском намеснику оцачком, пожелео је и протонамесник Славко Протић, парох оцачки. Заблагодаривши Господу, отац Владислав је захвалио нашем владици Иринеју на благослову, указаној части и поверењу, а сабраном народу на топлој добродошlici.

Футог – На празник Успења Пресвете Богородице, 15/28. августа 2020. године, у

тао постављење и пожелео успех у пастирском раду, а верном народу поручио да нове свештенике прими срдечно и благонаклоно, као што је то чинио и са досадашњим паросима. Новопостављени пароси су заблагодарили владици Иринеју на указаној части и поверењу и од присутних затражили молитвену подршку за даља пастирска прегнућа. Новим свештеницима добродошлицу је пожелео протопрезвитер Жељко Тешић, настојатељ храма. Од присутних се опростио и протопрезвитер Борислав Милић, који одлази на ново пастирско послушање у Ветерник, а протопрезвитер Миле Мајкић свештеничку службу наставиће у Српском Милетићу.

Увођење у дужност нових пароха футошких Игора Игњатова и Негослава Бељанског

храму Светих бесребреника и чудотвораца Козме и Дамјана у Футогу, свету Литургију служио је протопрезвитер Миливој Мијатов, архијерејски намесник новосадски први. Спроводећи одлуке Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја, прота Миливој је увео у дужност нове парохе футошке: протонамесника Игора Игњатова, досадашњег пароха у Ветернику, и презвитера Негослава Бељанског, досадашњег пароха у Српском Милетићу. Прота Миливој је новим паросима футошким чести-

Кисач – На празник Успенија Пресвете Богородице, литургијским богослужењем у храму Света Три Јерарха у Кисачу началствовао је протојереј Бранислав Мркић, архијерејски намесник новосадски други, уз саслужење јереја Огњена Верића. После отпуста, отац Бранислав је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, којом је за новог пароха у Кисачу и Степановићеву постављен новорукположени јереј Огњен Верић. Архијерејски намесник новосадски други пожелео је до-

Актуелности

Увођење у дужност новог пароха кисачког
Огњена Верића

бродошлицу оцу Огњену, а верни народ је позвао да пружи подршку новом свештенику. Заблагодаривши најпре Господу, отац Огњен је речи благодарности упутио нашем владици Иринеју на благослову, указаној части и на поверењу, оцу Браниславу је захвалио на лепим речима, а верном народу на срдечној добродошлицы.

Силбаш – На празник Успења Пресвете Богородице, у храму Светог Јована Златоуста у Силбашу служена је света Литургија, којом је началствовао протојереј Стевица Илић, архијерејски намесник бачкопаланачки, уз саслужење презвитера Владимира Маркова

Увођење у дужност новог пароха силбашког
Слободана Ђурђића

и Слободана Ђурђића. Том приликом отац Стевица је на основу одлука Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја, разрешио дужности оца Владимира Маркова, пароха силбашког, који је, по потреби службе, премештен за пароха при Светониколајевском храму у Каћу, а потом новорукоположеног презвитера Слободана Ђурђића увео у дужност привременог пароха при силбашком светом храму и представио верном народу, пожелевши му плодносан рад на Њиви Господњој и повереној му парохијској заједници. Отац Слободан је заблагодарио Његовом Преосвештенству на указаном поверењу и представио се вернима сабрањим на светој Литургији.

Жабал – У недељу 12. по Педесетници, 30. августа 2020. године, на дан молитвеног празновања Светих мученика Мирона и Патрокла, у храму Светог Николаја у Жабљу

Увођење у дужност новог ђакона жабаљског
Јована Вачика

светом Литургијом началствовао је прото-презвитер Миладин Бокорац, архијерејски намесник жабаљски, уз саслужење прото-презвитера Милана Ђурића, протонамесника Ранка Милојевића и ђакона Јована Вачика. После заамвоне молитве, отац Миладин је прочитао одлуку Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја, којом је за новог ђакона при Светониколајевском храму постављен новорукоположени ђакон Јован Вачик.

Светињама у походе

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

И У 2020. ГОДИНИ
ОРГАНИЗУЈЕ МНОГА
ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

Информације можете добити путем телефона
бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068

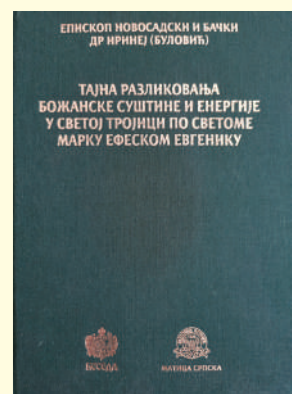
Нова издања

ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

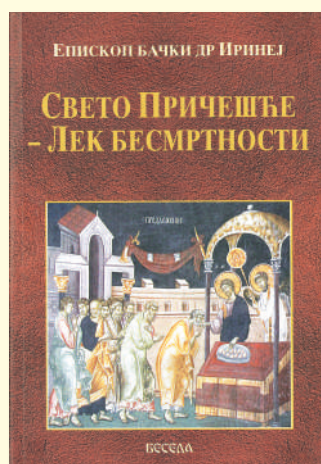

СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ КАВСОКАЛИВИТ СВЕДОЧЕЊА

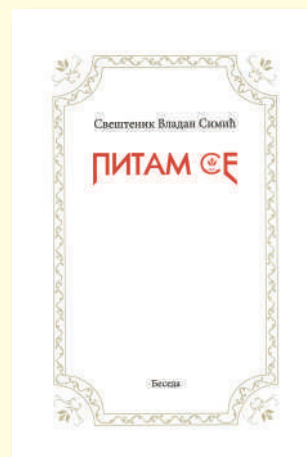
ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈЦИ ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ ЕВГЕНИКУ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ – ЛЕК БЕСМРТНОСТИ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

ПИТАМ СЕ

Свештеник Владан Симић

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
ЕПАРХИЈА БАЧКА
ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail: epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби
сведочења и ширења православне вере.”

Епископ бачки г. Иринеј

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ
ХРАМА У МАНАСТИРУ
ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА
НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)